

TIEDONJYVÄ

Jyväskylän yliopiston lehti No 1/2012

Muuttuva suomalaisuus

19

12

14

16

Muuttuva suomalaisuus

- 8 Historiankirjoitus uusiksi
- 12 Suomen harmaantuvat sukupolvet
- 14 Kielikylpyjä ja kansainvälistymistä
- 16 Professori esittelyssä: Ritva Takkinen

Ja vielä lisäksi

4..... Lyhyet	27 .... Liikunta ja terveys
18..... Tiedeosuma	30..... Herra X
20..... Peerage of Science	31..... Valopilkku
22 ..... Väitökset	33..... Summary
	35..... Osuma

Kansi Kortepohjan alakoululainen Vilma Talvitie. kuva: Tarja Vänskä-Kauhanen

JYVÄSKYLÄN
YLIOPISTON LEHTI
NRO 1 • 2012

Tiedonjyvä ilmestyy
paperilehtenä viisi
kertaa vuodessa.

Seuraava numero
ilmestyy 13.4.2012

LEHTI VERKOSSA
www.jyu.fi/tiedonjyva

47. VUOSIKERTA
Painos 5 100 kpl

VASTAAVA TOIMITTAJA
Anu Mustonen
puh. 050 564 9022
anu.mustonen@jyu.fi

TOIMITUSSIIHTEERI
JA JUTTUVINKIT
Miia Kantola
puh. 040 805 4484
miia.s.kantola@jyu.fi

ILMOITUSMYyntI
JA TILAUKSET
Kalevi Luoma
puh. 050 564 9006
kalevi.luoma@jyu.fi

TOIMITUS
Jyväskylän yliopisto
viestintä
PL 35
40014 Jyväskylän yliopisto

KUSTANTAJA
Jyväskylän yliopisto

PAINOPAikka
Forssa Print

SISÄINEN JAKELU
Virastomestarit

TIEDONJYVÄN TILAUKSET
www.jyu.fi/tiedonjyva

TAPAHTUMAKALENTERI
julkaistaan vain verkossa.
Kaikki tapahtumat aikataulu-
ja paikkatietoineen löytyvät
www.jyu.fi/kalenteri

ISSN-L 0789-4805
ISSN 1798-6877 (verkkojulkaisu)

Suomen kielen kehityttävä myös tieteen kielenä

Maamme EU:hun liittymisen aikoihin vierailin Inarissa saamelaisradion toimituksessa. Huomioni kiinnittyi studiossa olevaan liitutauluun, johon ihmisiä kulki lisäämässä ja poistamassa sanoja. Meneillään oli EU-saston luominen saameksi.

SUOMESSA ON KÄYNNISSÄ laaja kansallinen hanke, jonka tavoitteena on tuottaa yhteinen suomenkielinen termitietokanta kaikille maassamme harjoitettaville tieteenaloille. Huoli suomenkielisen julkaisemisen tulevaisuudesta on pulpahtanut jälleen pintaan yliopistojen rahoitusmallia uudistettaessa, sillä erityisesti kansainvälisten vertaisarvioitujen julkaisujen painoa ollaan nostamassa huomattavasti aiemmasta.

Suuntausta on pidetty epäedullisena monialaisille yliopistoille. Tukahduttaako englannin ylivalta kansalliskielten aseman? Haittaako englanniksi julkaiseminen yliopistolakiin kuuluvan yhteiskunnallisen vuorovaiikutustehtävän toteuttamista? Syrjiikö se niitä aloja, joiden yhteydet suomalaiseen yhteiskuntaan ovat kaikkein likeisimmät?

Englanti on nykyisin kuitenkin kiistatun tieteen kieli. Suomalaisten yliopistojen on pystyttävä toimimaan globaalin tiedemaailman ehdoin. Huipun tavoittelu ei muutoin onnistu, koska kansainvälinen maine ja hyvä asema saavutetaan ennen kaikkea kilpailemalla parhailla kansainvälisillä julkaisuareenoilla, mikä puolestaan takaa paremman rahoituksen.

TÄRKEÄ KYSYMYS onkin, miten yliopistojen ohjauksessa saadaan parannetuksi tasapainoa kansainvälisen tieteellisen vaikutta-

vuuden ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden välillä, jotta uusin tieteellinen tieto palvelee myös Suomea ja suomalaisen yhteiskunnan kehitystä.

Jyväskylällä on erityisvelvoite huolehtia asiasta, koska kaupungilla on ollut tärkeä rooli suomen kielen kehittämässä rahvaan kielestä sivistyskieleksi 1800-luvulla. Seminaarin perustamisen aikoihin astui voimaan kieliasetus, jossa suomen kieli nousi tasavertaiseksi ruotsin rinnalle. Uno Cygnaeus määritteli seminaarin opetuskieleksi suomen, ja jo 1842 piirilääkäri Wolmar Schildt oli keksinyt sanat *tiede* ja *taide*.

Jyväskylän yliopisto yhdistää strategiansa mukaisesti suomenkielisen sivistyksen perinteen moderniin kansainvälisyyteen. Kielten ja viestinnän opiskelumahdollisuudet pidetään monipuolisina. Tuoreen kielipolitiikan mukaan yliopiston pääasialliset kielet ovat suomi ja englanti, mutta laajaa monikielisyttä arvostetaan. Yliopisto on ottanut selkeän kannan myös julkaisemiseen: vaikka julkaisemista kansainvälisesti arvostetuimmilla foorumeilla kannustetaan, yliopisto pitää huolta myös suomenkielisestä julkaisemisesta ja siitä, että suomen kieli kehittyy tieteen kielenä. Se on sivistyskielenä säilymisen elinehto. ■

Matti Manninen Jyväskylän yliopiston tulevaksi rehtoriksi

HANNA-KAISA HÄMÄLÄINEN

Matti Manninen

Jyväskylän yliopiston hallitus valitsi yliopiston rehtoriksi fysiikan professori **Matti Mannisen** (s. 1950). Rehtorin viisivuotinen toimikausi alkaa 1.8.2012 nykyisen rehtorin, Aino Sallisen, jäädessä eläkkeelle.

Tekniikan tohtori Matti Manninen on työskennellyt Jyväskylän yliopistossa soveltavan fysiikan professorina vuodesta 1997 ja vararehtorina vuodesta 2010. Aiemmin hän on toiminut muun muassa apulaisprofessorina Teknillisessä korkeakoulussa sekä vierailevana professorina Kööpenha-

minan, Cornellin ja Zürichin yliopistoissa. Jyväskylän yliopistossa hän on toiminut matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan dekaanina ja fysiikan laitoksen johtajana sekä Nanoscience Centerin ja Ydin- ja materiaalfysiikan huippuyksikön johtajana. Hän on toiminut myös Jyväskylän yliopiston hallituksen jäsenenä. Manninen on puheenjohtajana Ellen ja Ertturi Nyssösen säätiön hallituksessa sekä pohjoismaisen teoreettisen fysiikan tutkimuslaitoksen NORDITA:n johtokunnassa.

Rehtori-instituutti vakinaistettiin

Rehtori-instituutin toiminta on vakinaistettu tammikuun alusta alkaen rehtori **Aino Sallisen** päätöksellä. Määräaikainen Rehtori-instituutti perustettiin 1999 toteuttamaan rehtorin kelpoisuuskooulutusta, kehittämään rehtorikoulutusta ja edistämään alan tutkimusta.

Sallisen mukaan Rehtori-instituutti profiloii yliopiston koulutuksen ja oppimisen painoalaa ainoana yliopistollisena opetustoimen johtamiskoulutusta antavana yksikkönä.

– Vakinaistaminen on tunnustus myös sille, että instituutti on yliopis-

tomme aktiivisimpia toimijoita koulutusvientihankkeissa, Sallinen perustelee päätöstään.

Instituutissa on rakennettu erityisesti koulutusvientiin tarkoitettu virtuaalinen oppilaitosjohtamisen opintokokonaisuus. Ensimmäiset pilottiryhmät ovat käynnistyneet, ja vientikau- poista käydään neuvotteluja muun muassa Etelä-Afrikan, Nepalin ja Chilen kanssa. Kiinaan on jätetty tarjous opettajien ja rehtorien täydennyskoulutuksesta. Kokonaisuus lanseerataan myös verkkokauppaan, ja siitä laaditaan maakohtaisia sovelluksia.

Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunnalle nimenmuutos

Jyväskylän yliopiston hallituksen päätöksellä liikunta- ja terveystieteiden tiedekunnan nimi on liikuntatieteellinen tiedekunta 1.8.2012 lähtien. Uusi nimi viestii tiedekunnan erityisasemasta kansallisesti maan ainoana liikuntatieteellisenä tiedeyhteisönä. Liikuntatieteiden ohella Jyväskylän yliopiston erikoisuuksia ovat terveystieteiden pääaineista fysioterapia, gerontologia ja kansanterveys, liikuntalääketiede ja terveystieteiden tutkimus.

Jyväskylän yliopistossa tohtoriennätys

Jyväskylän yliopistosta valmistui viime vuonna 162 tohtorintutkintoa, mikä on uusi ennätystulos. Vuonna 2010 tohtorintutkintoja valmistui 140. Maistereita valmistui 1336, lähes sata enemmän kuin vuonna 2010. Jyväskylän yliopiston tutkintotavoitteet ovat vuosille 2010–2012 keskimäärin 1 455 maisteria ja 132 tohtoria vuodessa.

Maisteritavoite ylittyi neljässä tiedekunnassa (humanistinen, kauppa- korkeakoulu, liikunta- ja terveystieteiden sekä yhteiskuntatieteellinen). Maiste-

rintutkintoja suoritettiin eniten humanistisessa tiedekunnassa (335), kasvatustieteiden (230) sekä yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa (194).

Eniten maisteritavoitteestaan jäi informaatioteknologian tiedekunta, jossa keskityttiin jatkokoulutukseen. Tiedekunnan tohtoritavoite ylittyikin 185 prosenttia. Tohtorintutkintoja valmistui eniten matemaattis-luonnontieteellisessä (43), humanistisessa (37) ja informaatioteknologian tiedekunnassa (24).

75-vuotias psykologian laitos suunnittelee uutta aivotutkimuskeskusta

Psykologian laitos juhli vuoden lopussa 75-vuotisjuhliin kutsuprofessorien tähdittämällä seminaarilla, laitosesiteltyillä sekä iloisella iltajuhlalla.

Psykologian tutkimus sai korkeimman arvosanan Jyväskylän yliopiston tutkimuksen kansainvälisessä arvioinnissa 2011. Tutkimuksen lippulaivoihin kuuluvat pitkään jatkuneet lasten oppimisen ja motivaation sekä persoonallisuuden kehittymisen seurantatutkimukset.

Laitoksen uusia tutkimuslinjoja ovat reaaliaikaisten tahtaumatukujen tutkimus luonnollisissa ympäristöissä, kuten luokkahuonetutkimus, interventio- ja terveystutkimus sekä vanhenemisen interventiotutkimukset. Kehitteillä on uusinta teknologiaa hyödyntäviä interventio- ja palvelumalleja sekä yhteiskunnallista palvelutoimintaa.

Psykologian laitos myös koordinoi perusteilla olevaa, monitieteistä aivotutkimuskeskusta.

– Psykoterapiakoulutuksen vastuu siirtyy yliopistoille. Näin myös psykoterapiaan liittyvää tieteellistä tutkimusta voidaan hyödyntää entistä enemmän ammatillisessa täydennyskoulutuksessa. Laitoksemme rooli alan koulutuksessa tulee olemaan merkittävä, laitoksen johtaja **Raimo Lappalainen** toteaa.

Suomen ainoassa itsenäisessä psykologian laitoksessa maisterin tutkintoa suorittaa yhteensä noin 430 opiskelijaa. Vuosittain valmistuu lähes 70 psykologian maisteria ja seitsemän tohtorin tutkintoa sekä useita lisensiaattikoulutuksen saaneita erikoispsykologeja. Henkilökuntaa on 65, joista professoreja yhdeksän.

Laitoksen alkumetrejä kuvataan **Tapio Korhosen** ja Tiedonjyvän nro 15/1986 tekstiin perustuen seuraavasti:

Suomen ensimmäinen psykologian professuuri perustettiin v. 1936 Jyväskylän Kasvatusopilliseen Korkeakouluun. Sielutieteen professuuria hoiti ensimmäiset kolme vuotta maisteri Niilo Mäki. Laitoksen alkio voitaneen sijoittaa sinne, missä hän työskenteli. Se sattui olemaan tunnettu jyväskyläläinen kulttuurikeskus, matkustajakoti Sampsa. Pienen psykologinen laitos sai käyttöönsä huoneen yliopiston Oppio-rakennuksesta. Tässä olivat peräkkäin professorin ja assistentin työpöydät ja yhdessä nurkassa Cygnaeuksen aikainen kulunut nahkasohva.

Lue lisää:

www.jyu.fi/ytk/laitokset/psykologia/historiaa

ANU MUSTONEN

Dekaani Timo Ahosen rytmittämä Tetetermite-bändi veti niin opiskelijat kuin huippututkijatkin rokkamaan.

Juha T. Hakalalle Oppikirjailijapalkinto

Kasvatustieteen professori **Juha T. Hakalalle** on myönnetty Suomen tietokirjailijat ry:n Oppikirjailijapalkinto tunnustuksena laajasta ja ansiokkaasta oppikirjatuotannosta. Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksessa työskentelevä Hakala on julkaissut yli 20 kirjaa, joiden aiheena on kasvat-

PÄIVI VUORIO

koulutus, luovuus ja asiantuntijuus. Hän on laatinut oppaita sekä yliopiston että ammattikorkeakoulun opiskelijoille, mutta myös opin-
näytteen ohjaajille. Gradupäätös: melkein maisterin niksikirja (1999) on myös käännetty englanniksi ja ruotsiksi.

Hallintokeskuksesta yliopistopalvelut

Jyväskylän yliopisto uudistaa sisäisiä ja ulkoisia palvelujaan sekä myös organisaatiotaan yhdistämällä hallintokeskuksen ja tietohallintokeskuksen yliopistopalvelut-nimiseksi yksiköksi. Uudistuksen myötä yliopisto tavoittelee asiakas-keskeistä palvelukulttuuria, jossa palvelut ovat selkeämmät, yhtenäisemmät ja kustannustehokkaammat.

– Valmistelutyö on nyt saavuttanut tärkeän etapin. Saimme uudistuksen ytimekseen vietyä läpi sujuvasti ilman ainuttakaan irtisanomista, uudistuksen arkkitehti, hallintojohtaja **Kirsi Moisander** luonnehtii.

Uudistuksen yhteydessä yliopistopalvelujen vastuualueet tiivistettiin seitsemään: opintopalvelut, henkilöstöpalvelut, talouspalvelut, tilapalvelut, IT-palvelut, strateginen kehittäminen ja asiantuntijapalvelut.

Yliopistopalveluissa työskentelee 275 henkilöä. Vastuualueista suurin on IT-palvelut, jossa työskentelee 99 henkilöä.

Anu Mustoselle Tiedeviestintäpalkinto

TOMMI ANTONEN

Viestintäpäällikkö **Anu Mustonen** on saanut Suomen tiedetoimittajain liitto ry:n Tiedeviestintäpalkinnon merkittävästä työstä tutkimustiedon välittämisessä ja yliopistoviestinnän kehittämisessä.

Anu Mustonen on työskennellyt Jyväskylän yliopiston viestintäpäällikkönä vuodesta 1997 lähtien. Hän väit-
teli vuonna 1997 mediäväkivallasta ja sen yleisöstä. 2000-luvun alussa hän kirjoitti Mediapsykologia-oppikirjan, joka oli lajissaan ensimmäisiä koko maailmassa.

Anu Mustonen on vaikuttanut muun muassa Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnassa, Valtion elokuv-
lautakunnassa, Mannerheimin Lastensuojeluliitossa ja Mediakasvatus-
seurassa.

Matematiikka ja fysiikka menestyivät pohjoismaisessa vertailussa

Yhteispohjoismainen tutkimusrahoitusorganisaatio NordForsk käynnisti vuonna 2010 Comparing Research at Nordic Universities using Bibliometric Indicators -vertailun, jonka loppuraportti jul-
kistettiin 2011.

Jyväskylän yliopisto kokonaisuudessaan sijoittui indeksillä 1,08 maailman keskiarvon 1,0 yläpuolelle. Ykkössijan JY saavutti matematiikan ja fysiikan yhdistetyssä luokassa (indeksi 1,43). JY oli ainoa suomalainen yliopisto, joka sijoittui jonkin tieteenalan terä-
vimpään kärkeen Pohjoismaiden mittakaavassa.

Tutkimuksen vaikuttavuutta mitattiin julkaisujen saamien viittausmäärien kautta. Vuosien 2005–2008 julkaisuille laskettiin tieteenalojen ja julkaisutyyppien erot huomioiva suhteellinen viittausindeksi sekä yliopistojen koko julkaisutuotannolle että yksittäisille tieteenaloille.

Pohjatietoina vertailussa olivat Thomson Reuters -kustantamon julkaisu- ja viitetietokannat, jotka ovat myös Web of Science -verkko-
palvelun taustalla. Yhteiskunta-
tieteet ja humanistiset tieteet rajoituivat tutkimuksen ulkopuolelle, koska niiden näkyvyys angloamerikkalaisiin lehtiin painottuvassa Thomson Reutersin aineistossa on heikompi kuin lääketieteiden, luonnontieteiden ja tekniikan.

Lähteet: Tieteen tietotekniikka sekä julkaisu Comparing Research at Nordic Universities using Bibliometric Indicators. A publication from the NORIA-net "Bibliometric Indicators for the Nordic Universities"

Kokkolan yliopistokeskuksella vahvat kumppanit

Tekniikan tohtori **Tanja Risikko** aloitti vuoden alussa Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen johtajana. Risikon mukaan uudessa työpaikassa on yhdessä tekemisen meininki.

– Toiminta on hyvin monipuolista. Koulutuksen ja tutkimustoiminnan liittymäpinnat ovat luontevia ja aikuisopiskelijat erittäin motivoituneita. Uusi luokanopettajien opiskelijaryhmä aloitti vuoden alussa opintonsa, Risikko luettelee.

Risikon mielestä Kokkolan yliopistokeskus on selkeimmin profiloitunut aikuiskoulutukseen muihin yliopistokeskuksiin verrattuna. Vahvuuksia ovat monipuolinen aikuiskoulutuksen pedagoginen osaaminen sekä koulutusteknologian tutkimus ja hyödyntäminen.

– Haluan nostaa yliopistokeskuksessa tehtävää työtä enemmän esille ja lisätä näkyvyyttä. Hankerahoituspohjan monipuolistaminen ja kansainvälisten kumppanuuksien hankkiminen on tärkeää uudelle EU-ohjelmakaudelle siirryttäessä, Risikko korostaa.

Keski-Pohjanmaa näytti voimansa Jyväskylän yliopiston ja Chydeniuksen varainhankintakampanjassa. Risikon mielestä alue on erittäin vahvasti si-

toutunut yliopistokeskuksen toimintaan, ja yhteistyön hyödyt on vuosien varrella osoitettu. Koulutuksen sekä TKI-toiminnan yhteistyökumppaneina alueella on sopiva yhdistelmä sekä suurteollisuutta että PK- ja mikroyrityksiä. Myös ympäröivän alueen kunnat ja muu julkinen sektori toimivat palvelujen kehittämistyön yhteistyökumppaneina ja tutkimuskenttänä.

Kokkolan yliopistokeskus Chydenius on Jyväskylän yliopiston erillislaitos, kumppaneinaan Oulun ja Vaasan yliopistot. Yliopistokeskuksessa työskentelee noin sata työntekijää.

TOMI HIRVINEN

Tanja Risikko

Yliopisto tehostaa tilojensa siivousta

Yliopisto alkaa vastata itse siivouksesta Mattilanniemen ja Yliöstönrinteen kampuksilla. Ostopalveluna hankittu siivouksen taso ei ole ollut kailta osin tavoitteiden mukaista. Konsultin toteuttaman laadunarvioinnin tuloksena vain 40 %:ssa tiloista laatu oli tavoitteiden mukaista. Siivouksen laatu vaikuttaa myös sisäilman laatuun. Siivoustyön yhteydessä parannetaan myös työympäristön viihtyvyyttä ja siisteyttä.

Siivoushenkilöstön työ alkaa huhtikuussa rekrykoulutuksella, joka jatkuu toukokuun loppuun. Parinkymmenen siivoojan koulutus toteutetaan yhteishankintakoulutuksena ELY-keskuksen, Jyväskylän aikuisopiston ja Jyväskylän työ- ja elinkeinotoimiston kanssa. Toiminta käynnistyy toukokuun vaihteessa.

Jatkossa ostopalvelu jatkuu Semi-naarinmäellä, joten on mahdollista seurata ja arvioida kahdella eri mallilla tuotetun siivouksen tasoa.

Väisälän palkinto Xiao Zhongille

Matematiikan professori **Xiao Zhong** on saanut Suomalaisen Tiedeakatemian Väisälän palkinnon. Palkinto myönnettiin myös fysiikan professori **Mika Valdenille** Tampereen teknillisestä yliopistosta.

Professori Zhong on monipuolinen matemaattisen analyysin tutkija. Hänen tutkimuksensa ovat kohdistuneet lineaarisiin ja epälineaarisiin osittaisdifferentiaaliyhtälöihin, rajoitetun

väännön kuvauksiin ja analyysiin metrisissä mitta-avaruuksissa muun muassa Heisenbergin ryhmässä. Hän on julkaissut näiltä aloilta 30 kansainvälisillä foorumeilla julkaistua työtä. Eriytisesti voidaan mainita työ, joka käsittelee tason elliptisen toisen kertaluvun osittaisdifferentiaaliyhtälön ratkaisun säännöllisyyttä. Työssä ratkaistaan De Giorgin vuonna 1995 esittämä kysymys ratkaisujen jatkuvuudesta.

TARJA VÄNSKÄ-KOUHANEIN

■ teksti Anna-Maija Tuuliainen, kuvat Petteri Kivimäki

HISTORIAN- KIRJOITUS UUSIKSI

Suomalaisuus muuttuu –
myös käsitys menneestä suomalaisuudesta.
Yhteiskunnan historia -huippuyksikkö kirjoittaa
uusiksi Suomen historiaa keskiajalta alkaen.

Huippuyksikön tutkijoita lumisotasilla Historica-rakennuksen edustalla Seminaarinmäellä. Sotien välittömät ja välilliset seuraukset ovat yksi huippuyksikön keskeisistä tutkimuskohteista.

TEEMANA MUUTTUVA SUOMALAISSUUS

Historian huippuyksikkö kyseenalaistaa suomalaisuuden käsitteen. Tähtäimessä ei ole enempää eikä vähempää kuin suomalaisuuteen liittyvien myyttien purkaminen ja Suomen historian kirjoittaminen uusiksi.

– Suomen historiasta vallitsee paljon vakiintuneita käsityksiä, joita täytyy tarkastella uudestaan, professori **Jari Ojala** toteaa.

– Historiaa tutkitaan usein kansallisista lähtökohdista – niin Suomessa kuin muuallakin. Huippuyksikön tutkimus vertailee Suomen historiaa osana kansainvälistä kehitystä, joten teemme jopa palveluksen suomalaiselle yhteiskunnalle, hän jatkaa.

Vuosisatojen aikana sodat ovat muuttaneet Suomea ja suomalaisuutta dramaattisesti.

– Sodat ovat paitsi aiheuttaneet kuolemaa ja materiaalisia tappioita, myös muokanneet suomalaisten identiteettiä ja osaltaan synnyttäneet ”suomalaisuuden” ideaa, Ojala sanoo.

Myyttien purkutalkoot

Myyttien purkutalkoisiin osallistuu neljä tutkimusryhmää: rakenteet-, instituutiot-, yhteisöt- ja maailmankuva-ryhmät.

Huipputyksikön tutkijat kokoontuivat kansallisen historiankirjoituksen aloittaneen Yrjö Koskisen rintakuva ympärille. Ylärivissä vasemmalta Piia Eینonen, Ilkka Nummela, Olli Matikainen, Jari Ojala ja Kustaa Vilkuna. Alarivissä vasemmalta Outi Fingerroos, Pirjo Markkola ja Heli Valtonen.

Rakenteet-ryhmä tutkii suomalaisen yhteiskunnan sosiaalisten ja talouden rakenteiden kehittymistä, esimerkiksi professori **Ilkka Nummelan** tutkimuksessa pitkään aikavälin taloudellisesta hyvinvoinnista ja taloudellisen eriarvoisuuden vaihtelusta.

Instituutiot-ryhmässä tutkitaan valtionrakennusta ja vallankäyttöä eri muodoissaan. Muun muassa suomalaisen sosiaalisen kontrollin historiaa hahmotetaan keskiajalta nykypäivään laajan tilastollisen aineiston avulla, ja samalla puretaan suomalaisen identiteetin synkemää puolta.

– Julkisessa keskustelussa nousee säännöllisesti esiin väite suomalaisten humalahakuisesta väkivaltaisuudesta, jota on selitetty niin biologisilla kuin kulttuurisillakin tekijöillä. Eppu Normaalin 1980-luvun alun hitti ”Murheellisten laulujen maa” on osuva esimerkki siitä, kuinka sosiaalisesta tosiasista on muodostunut samalla itsestään selvä kulttuurinen myytti. Kulttuurisen itsesäilin ironiaksi tarkoitettu teksti perheen ajamisesta lumihankeen otettiin tosissaan, kuten sanoittaja **Martti Syrjä** sai huomata, yliopistotutkija **Olli Matikainen** kertoo.

Matikainen vertailee eri aikakausien rikollisuuden rakennetta ja sen perusteella yhteiskunnan sosiaalisen

kontrollin ja moraalien rakentumista.

Yliopistotutkija **Piia Eینonen** tutkii instituutiot-ryhmässä virkamiesten toimijuutta, moraalialia ja eetosta valtionrakennuksen aikakauden Ruotsissa (noin 1550–1650).

– Nykypäivän suomalaisen yhteiskunnan keskeiset hallinnolliset organisaatiot, kuten oikeuslaitokset, pohjautuvat esimodernilla ajalla rakennettuun järjestelmään, Eینonen kertoo.

– Samaan aikaan kun Ruotsin valtiota sekä hallintoa ja oikeuslaitosta rakennettiin ja kehitettiin niin keskushallinnon kuin paikallishallinnonkin tasolla, luotiin myös perusta virkamiehisiyydelle; virkamiesmoraalille ja eetokselle.

Toisessa tutkimuksessaan Eینonen purkaa myyttiä Viipurin poikkeuksellisesta monikulttuurisuudesta – olivathan monet muutkin 1800-luvun suomalaiset kaupungit monikulttuurisia ja monikielisiä.

Kuka kuuluu yhteisöön?

Yhteisöt-ryhmä tutkii kuviteltuja yhteisöjä ja myyttejä niiden takana. Miten yhteisöjä on rakennettu, synnytetty, nimetty ja purettu? Keitä yhteisöihin on eri aikoina

kuulunut ja miten rajoja on määritetty?

Professori **Kustaa Vilkkunan** koko kirjallinen tuotanto on tavalla tai toisella käsitellyt niin muuttuvaa kuin pysyvääkin suomalaisuutta: ihmisten käsityksiä itsestään, menneisyydestään, toisista ja yhteiskunnasta. Hänen keskeiset tutkimuskysymyksensä liittyvät yhteisöön kuulumiseen.

– Huippuyksikössä tutkin, miksi tšekäläinen talonpoikainen elämäntapa, jota kuningas 1500-luvulla luonnehti kelvottomaksi ja kurittomaksi olutjuoppojen tuhlailevaisuudeksi, oli muokkaantunut 1800-luvun alkuun tultaessa ihanteelliseksi suomalaisen elämäntavan muodoksi eli oikeastaan suomalaisuudeksi.

Professori **Pirjo Markkola** ymmärtää suomalaisuuden ennen kaikkea rakennelmana, jota on rakennettu tietoisesti erityisesti 1800-luvulta lähtien.

– Tätä rakentamista pyrin purkamaan erityisesti paikallisyhteisöön kohdistuvan tutkimuksen avulla. Kun aiemmin kiinnitin erityistä huomiota naisiin historian toimijoina, nyt pyrin erityisesti tutkimaan sukupuolen merkitystä miesten historiassa.

Pitkän linjan siirtokarjalaisuuden tutkija **Outi Fingerroos** tutkii monikulttuurista Suomea ja sitä, miten suomalaisiksi tullaan. Hän tekee esimerkiksi haastattelututkimusta Suomeen Somaliasta tulleiden perheiden kerronnasta.

– Heidän pääsyensä kuvitellun kansakunnan Suomen ”kansalaisiksi” on kielellisesti ja kulttuurisesti lähimain absurdi prosessi, koska eri kulttuurien kohtaamistilanteet ovat niin monisyiset.

Eliittien asema uuteen arviointiin

Akatemiatutkija **Heli Valtonen** perehtyy yhteisöllisyyteen ja yhteisöissä jäsenenä olemisen tapoihin ja muotoihin sekä niiden mahdollisiin muutoksiin. Hän tarkastelee suurmaanomistukseen perustuvaa eliittiä 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa ja arvioi uudelleen eliittien asemaa yhteisöissä.

– Suomalaisessa historiankirjoituksessa on elänyt vahvana kertomus itsenäisistä talonpojista, joiden työlle suomalainen yhteiskunta on rakennettu. Tämän kertomuksen vastapainoksi nousi aikanaan työväenhistoria, joka puolestaan on korostanut kaupunkien ja tehdaspaikkakuntien työväestön merkitystä modernin suomalaisen yhteiskunnan ja paikallisyhteisöjen rakentamisessa. Molemmissa tutkimussuunnissa ”roiston rooli” on usein joko syystä tai syyttä langennut maaseudun ja kaupunkien eliitille.

Professori **Hanna Snellmanin** tutkimuskohteena on

Akatemiatutkija Heli Valtonen alkulähteiden äärellä tutkijassa vanhoja kirkkoherrankirjojen kopioita.

Suomi kulttuurialueiden näkökulmasta: miten maakunnallista ajattelua on luotu ja pönkitetty etnologisen tutkimuksen avulla. Lisäksi hän pohtii, miten 1990-luvun jälkeen Ruotsiin muuttaneet koulutetut suomalaiset siirtolaiset (Nokia-sukupolvi) haluavat erottautua aikaisempien sukupolvien (1950–70-luvulla muuttaneet) ruumiillista työtä Ruotsissa tehneistä telakkasukupolvista.

Maailmankuva-ryhmä analysoi erityisesti identiteettien ja maailmankuvien muutosta ja pysyvyyttä. ■

TIETOLAATIKKO

Jyväskylän ja Tampereen yliopistojen yhteinen tutkimuksen huippuyksikkö **Yhteiskunnan historia: kontekstuaalinen analyysi suomalaisen yhteiskunnan rakenteista ja identiteeteistä 1400–2000** analysoi suomalaisen yhteiskunnan pitkän aikavälin muutoksia vertailevassa kansainvälisessä kontekstissa. Jyväskylästä mukana on historian ja etnologian laitos, ja huippuyksikön varajohtajana toimii Suomen historian professori **Petri Karonen**. Myös Åbo Akademin historian oppiaine on mukana. Kaikkien kolmen yliopiston tutkijoita on mukana kaikissa tutkimusryhmissä. Jokaisessa ryhmässä on myös ulkomaisia huippututkijoita.

■ teksti Miia Kantola, kuvat Petteri Kivimäki

Suomen harmaantuvat sukupolvet

Vielä 1900-luvun alkupuolella 60-vuotiasta pidettiin vanhuksena ja sanonta ”kuudenkymppin ja kuoleman välillä” piti paremmin kutinsa. Nyt kuusikymmentävuotiaat ovat keski-ikäisiä ja työelämässä mukana. Eläkkeelle jäännin jälkeen alkaa niin sanottu kolmas ikä, joka on yhä täyttä elämää.

– Suomalaisessa yhteiskunnassa arvostetaan vanhempia ihmisiä, mutta heitä ei silti nähdä aktiivisina toimijoina, vaan pikemminkin kulueränä. Monille eläkeiän saavuttaneille on siihen mennessä kertynyt jonkin verran varallisuutta eikä heidän tarvitse enää säästää, vaan he kuluttavat palveluita, matkustavat ja pitävät omalta osaltaan talouden rattaat pyörimässä. Heillä on myös sosiaalista pääomaa, josta meillä nuoremmilla sukupolvilla on paljon oppimista, sosiaalityön professori **Mikko Mäntysaari** toteaa.

Myös sosiaaligerontologian professori **Jyrki Jyrkämä** näkee ikääntyneissä potentiaalia.

– Aikoinaan naistutkimuksen alueella tehtiin merkittävä löytö, naisten tekemä näkymätön työ. Sama löytö pitäisi tehdä myös ikääntyneiden osalta. Mietitään vaikka, mitä ikääntyneet tekevät ja ylläpitävät rahoillaan. Kuluerä on aina toiselta puolelta tuloerä, ja se merkitsee työpaikkoja, kuluttamista, palveluja ja niin edelleen. Tämä on yksi näkökulma, josta puhutaan vähemmän, Jyrkämä selventää.

Vanhemmilla ihmisillä on kokemusta, miten asioita on hoidettu vaikeissakin olosuhteissa. Mäntysaaren mielestä olisi hyödynnettävä sitä tietoa, mitä vanhemmilla sukupolvilla on taloudesta ja politiikasta. Heitä täytyisi kuunnella enemmän.

– Suomen valtiovarainministeri Urpilainen ja pääministeri Katainen olivat vasta lukioikäisiä, kun lama runteli Suomea 1990-luvun alkupuolella. Ei heillä voi odottaa olevan sitä kokemusta ja viisautta, miten selviytyä tämän hetkisestä vaikeasta taloustilanteesta, Mäntysaari sanoo.

” Kuluerä on aina toiselta puolelta tuloerä

Kolikon kaksi puolta

Kehittyneen terveydenhuollon ansiosta suomalaiset ovat pitkäikäisempiä kuin viime vuosisadalla. Vanhusväestö kasvaa nopeammin verrattuna työssäkäyvään väestöön.

– Vanhuspalvelujen lisääntynyt käyttö on hyvä asia. Olen kuitenkin huolissani, että miten pystymme rahoittamaan sosiaali- ja terveysmenot, kun vanhusväestö kasvaa ja sen myötä myös palvelujen tarve, Mäntysaari miettii.

Hänen mielestään resepti tulojen ja menojen epäsuhdan tasoittamiseen on työllisyyden lisääminen ja työurien pidentäminen. Hyvinvointivaltiossa sosiaali- ja terveysmenot kustannetaan työssäkäyvien sukupolvien vetotuloilla.

Vanhuus ei ole pelkkää pesua ja hoitoa

Gerontologian ja kansanterveyden professori **Taina Rantanen** näkee ikääntyneiden elämän valoisana, mutta yksi asia huolestuttaa, nimittäin iäkkäiden, toimintakyvyltään heikentyneiden ihmisten hoito.

– Yhteiskunta painottaa, että ikäihmisellä on oikeus asua pitkään omassa kodissaan. Kuitenkin monet yli 85-vuotiaista, jotka saavat neljästi päivässä kotisairaanhoidoa, ovat yhtä huonossa kunnossa kuin laitoshoidossa olevat henkilöt. Kotona asuvat vanhukset, joiden toimintakyky on heikentynyt, ovat usein yksinäisiä ja elämä on rajoittunut päiväkausiksi tai jopa vuosiksi neljän seinän sisälle. Elämä on turvatonta eikä henkilöillä ole mahdollisuuksia minkäänlaiseen virkistykseen. Laitoshoidossa on sentään ympärivuorokautinen valvonta ja tutut hoitajat, Rantanen tähdentää.

Vanhusten virkistystoiminnan järjestäminen kiinnostaa vapaaehtoistyöntekijöitä, mutta haasteena on, miten kotisairaanhoidon järjestämiseen voidaan liittää myös vapaaehtoistyö. Silloin esimerkiksi vapaaehtoistyön koordinaattorille toimitettaisiin tieto apua tarvitsevista henkilöistä hänen luvallaan. Sitten vapaaehtoistyöntekijä ja vanhus miettivätkin yhdessä mukavaa tekemistä. Usein virkistäisivät ihan tavalliset asiat, kuten korttelin ympäri kävely, joulukorttien postittaminen tai puiston penkillä istuminen.

– Huonokuntoisellakin ihmisellä pitäisi olla myös hauskaa eikä olla vain hoidettavana ja pestävänä. Virkistystoiminnalla on suuri vaikutus vanhuksen hyvinvointiin, Rantanen painottaa.

Liikunnalla toimintakykyä vanhuudenpäiviin

Jyväskylässä ja Muuramessa käynnistyi vuoden alussa ikääntymistä ja toimintakykyä käsittelevä tutkimus, jonka tarkoituksena on tuottaa tietoa siitä, minkälaiset lähiympäristön piirteet edistävät ja heikentävät ikääntyvien ihmisten toimintakykyä. Saatua tutkimustietoa pystytään hyödyntämään suunniteltaessa toimintakykyä ja liikunnasta tukevia ympäristöjä ja palveluita iäkkäille.

Miten minä voin 34-vuotiaana vaikuttaa 80-vuotiaan minäni toimintakykyyn? Gerontologin lääkkeet ovat seuraavat: Mitä kauemmin biologinen äitini elää, sitä pidempi elinajanennuste minulla on. Jos olisin ylipainoinen ja tupakoisin, heikentäisivät ne mahdollisuuksiani. Aktiivinen liikunta jo nuorempana vaikuttaa myönteisesti vanhuuden toimintakykyyni unohtamatta nuorempia ystäviä, jotka pitävät mielen virkeänä ja auttavat minua tarvittaessa vanhuudenpäivinäni. Kaikkein ei voi kuitenkaan itse vaikuttaa: jotkut terveellistä elämää viettäneet henkilöt sairastuvat ennenaikaisesti, kun taas jotkut pysyvät pitkään terveinä, vaikka eivät olisi noudattaneet-

Taina Rantanen

Mikko Mäntysaari

kaan kovin terveellisiä elintapoja.

Terveys alkaa heiketä haittaavasti vasta keskimäärin yli 80-vuotiaana. Kehittyneen terveydenhuollon ja pitkäikäisyyshoidon ansiosta olemme selättäneet useita sairauksia, mutta varjopuolena olemme samalla tehneet tilaa uusille sairauksille, esimerkiksi Alzheimerin taudille. Ennen vanhaan ihmiset eivät eläneet niin kauan, että tauti olisi ehtinyt puhjeta. ■

Jyväskylän ja Tampereen yliopistoille yhteinen Gerontologian tutkimuskeskus

Yhteinen Gerontologian tutkimuskeskus perustuu molempien yliopistojen vahvaan alan tutkimukseen ja koulutukseen, pitkään keskinäiseen yhteistyöhön sekä laajaan kansalliseen ja kansainväliseen verkostoitumiseen. Tavoitteena on paikka Euroopan vanhenevistutkimuslaitosten parhaimmistossa. Tutkimuskeskus tuottaa uutta tietoa ikääntyvän yhteiskunnan tarpeisiin, toteuttaa innovatiivisia monitieteisiä tutkimushankkeita ja antaa kansainvälisesti korkeatasoista tutkijakoulutusta. Toiminta käynnistyi vuoden alussa ja sitä koordinoivat terveystieteiden laitos Jyväskylän yliopistossa ja terveystieteiden yksikkö Tampereen yliopistossa.

■ teksti Tarja Vänskä-Kauhanen, kuvat Viivi Kivi

CLIL-tutkimus vankistuu:

Kielikylypyjä, kansainvälistymistä ja vahvempaa kielitietoisuutta

Elina Rannankari on luokkansa kanssa päässyt ympäristöopissa tähtitieteellisen pitkälle: käsittelyssä ovat aurinko ja planeetat. Oppilaat asettavat hienosti auringon ja planeetat oikeaan järjestykseen. Kaikki tapahtuu englanniksi.

Kakkosluokkalaiset ovat innokkaita oppimaan. Viime vuonna aloitettiin tervehtimisistä, kuulumisista ja muista tavallisista puheenparsista. Ne jatkuvat. Samoin laulut, leikit ja monenlainen konkreettinen tekeminen.

Nyt toisena vuonna tutustutaan jo sanojen kirjoitusasuun. Mars on Mars, mutta Maa onkin jotain muuta. - The Earth! kerrataan vielä porukalla.

Vaikka opetus englanniksi on pienimuotoista kielikyly-

pyä ja -suihkuttelua, Jyväskylän Kortepohjan koulussa kaikki lapset pääsevät mukaan. Kaksikymmentä vuotta kielenopetusta on tehnyt koulusta jo alan konkariin maassamme. CLIL, Content and Language Integrated Learning, on kattava yleistermi vieraalla kielellä järjestettävälle opetukselle.

Rohkeutta, tasa-arvoa ja käytännöllistä kulttuurien kohtaamista

Suomen Akatemia rahoittaa kansainvälistä, Jyväskylän yliopiston koordinoimaa tutkimusta. Professori **Tarja Nikulan** ja projektitutkija **Kristiina Skinnarin** mukaan

Kortepohjan koulun 2a on jo konkari kielikylypyjen ja -suihkuttelun parissa. Vaihdelu virkistää, kun vieraalla kielellä tähtitiedettä opiskellessa pääsee kurottamaan taivasiin ja piiloon vaikka pulpetin alle. Välillä pannaan muuten vaan leikkiksi.

Vieraalla kielellä opettamisen ja oppimisen tutkimustuloksilla on kysyntää kansainvälistyvässä Euroopassa, Tarja Nikula ja Kristiina Skinnari tietävät.

siinä pureudutaan vieraalla kielellä opettamisen ja oppimisen moniin ”liikkuviin osiin”, kuten he tutkimuskenttäänsä kuvaavat.

Kiinnostavaa tutkittavaa on paljon: mikä on riittävä kielitaito opettajalle? Tämä kun ei useinkaan ole natiivi eikä välttämättä edes kielenopettaja.

– Voidaan tutkia myös sitä, mitä luokassa tapahtuu ja miten koko metodi heijastuu kouluun kokonaisuudessaan. Myös opetussisältöjä joudutaan tarkastelemaan samoin kuin vieraan kielen ja äidinkielen roolia opetuksessa.

Nikula toteaa, että asian voi myös politisoida. Erilaisia näkemyksiä on esimerkiksi siitä, millaista kaksikielisyyden astetta opetuksella tavoitellaan ja mikä tulisi valita

opetuskieleksi. Valtaosin CLIL-opetus eri puolilla maamme on englanninkielistä.

– Se voidaan kuitenkin sanoa jo nyt, että niin lapsille kuin opettajillekin tämä oppimisen ja vuorovaikutuksen menetelmä on parhaimmillaan innostavaa, rohkaisevaa ja tasa-arvoistavaakin.

– Rohkeus kasvaa ja onnistuminen kannustaa. Menetelmä antaa välineitä kulttuurien kohtaamiseen ja kielelliselle tasa-arvolle, Skinnari kertoo. CLIL voi olla esimerkiksi maahanmuuttajan koulu- ja kotoutumistietä tasoitava oppimisympäristö.

Opettajankoulutus ja oppimistulokset kiinnostavat

Nikula ja Skinnari järjestivät helmikuun alussa Jyväskylässä CLIL-teemasta eurooppalaisen tutkijaseminaarin. Oppimistulokset ovat tarkastelun kohteena monissa maissa. Kansalliset linjaukset kielenopetuksen tavoitteisiin ovat eri maissa erilaiset. Opettajan rooli ja opetusmenetelmät keskusteluttavat paljon. Opettajankoulutus kiinnostaa yli rajojen.

CLIL-metodilla opetetaan tositoimissa Abu Dhabissa Arabiemiraateissa. Siellä Jyväskylän yliopiston konserniin kuuluvan EduCluster Finland Oy:n koulutusvienti-kaupan myötä suomalaiset opettavat koululaisille englannin kielellä luonnontieteitä, matematiikkaa ja englantia.

Kielen opetuksen ja oppimisen tutkimus nivoutuu Jyväskylän yliopiston painoaloihin: koulutukseen ja tulevaisuuden opetustyöhön sekä kieliin, kulttuuriin ja yhteiskunnallisiin muutosprosesseihin. ■

Academic Life
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Yliopiston vuosijuhla 2012

Yliopiston vuosijuhlaa vietetään keskiviikkona 7.3.2012 klo 18.00 yliopiston päärakennuksen juhlasalissa, Seminaarinmäellä.

Vuosijuhlassa jaetaan palkintoja ansioituneille yliopistolaisille tutkimuksen ja opetuksen saralla. Tunnustuksen saavat muun muassa hyvä opettaja ja esimies sekä tieteellisen tiedon julkistaja. Palkinnot on lahjoittanut Jyväskylän yliopistosäätiö. Ohjelmassa on myös tunnelmallista tanssiliikuntaa sekä maamme suurin mandoliiniorkesteri Mandolin Mountain.

Lämpimästi tervetuloa!

<https://www.jyu.fi/akateemiset-tapahtumat/vuosijuhla>

■ teksti Miia Kantola, kuva Viivi Kivi

Ritva Takkinen potee professorien ammattitautia

Kuka olet ja mitä teet?

Olen viittomakielen professori **Ritva Takkinen**. Tutkin viittomakieltä ja opetan viittomakieliseen tutkimukseen liittyviä kursseja Viittomakielen keskuksessa, joka on sijoitettu humanistiseen tiedekuntaan, kielten laitokseen.

Mitä tutkimuksesi käsittelee?

Tällä hetkellä tutkin muun muassa sisäkorvaistutetta käyttävien kuurojen lasten kahden kielen kehitystä. Suuri osa kuuroista lapsista syntyy kuuleville vanhemmille. Vanhemmat ja lapsi käyttävät viittomaa tai viittomakieltä lapsen ensimmäiset vuodet, mutta ajan myötä, jos lapselle laitetaan sisäkorvaistute, tilanne saattaa muuttua ja he alkavat käyttää enemmän puhuttua kieltä viittomisen sijaan. Tutkin siis, miten lasten viittomakieli ja suomen kieli ja niiden käyttö muuttuvat ajan myötä. Kyse on muutama vuosi sitten alkaneesta pitkittäistutkimuksesta, johon osallistuu viisi kouluikäistä lasta. Tutkimusta on tarkoitus jatkaa ainakin toistakymmentä vuotta, jos tutkittavani vain jaksavat olla mukana tutkimuksessa.

Miten kiinnostuit juuri tästä tutkimusalasta?

Olen peruskoulutukseltani puheterapeutti ja tehnyt aikaisemmin töitä kuurojen lasten parissa. Käsitelin myös gradussani ja väitöskirjassani viittomakieltä tutkimalla viittomakielen omaksumista.

Ritva Takkinen viittomakielen professori Viittomakielen keskus

Mitä haluaisit tutkia seuraavaksi?

Viittomakielen omaksumisen lisäksi tutkisin suomalaisen viittomakielen kielioppia. Sitä on tutkittu hyvin vähän eikä suomalaisesta viittomakielestä ole vielä tehty esimerkiksi opetuksen sopivaa kielioppia.

Mikä työssäsi on parasta?

Pidän tutkimuksen tekemisestä paljon, mutta siihen on valitettavasti vähiten aikaa. Professorien ammattitauti, epäilen. Myös työskentely opiskelijoiden kanssa on mukavaa. Viittomakielen tutkimus on nuori ala ja sen vuoksi tehtävää on paljon. Joskus tuntuu, että me harvat viittomakielen tutkijat olemme opetuksessa kiinni kuin pallo jalassa. Virkavapautta tutkimuksen tekemiseksi on vaikea ottaa, koska päteviä sijaisia ei ole riittävästi. Tämä on uranuurtajan kohtalo, liian monta asiaa tehtävänä yhtä aikaa.

” Pidän tutkimuksen tekemisestä paljon, mutta siihen on valitettavasti vähiten aikaa.

Miten pääset vapaa-ajallasi irti tutkimus- ja opetustyöstä?

Lähden viikonloppuisin kotiin toiselle paikkakunnalle. Kotona on paljon töitä, joita en voi tehdä viikolla ollessani Jyväskylässä, joten kotityöruutiinit auttavat irtautumaan työasioista. Toisinaan työruuhkan sattuessa jään töihin viikonlopuksi, mutta pyrin toki aina lähtemään viikonlopuun viettoon. Se on tärkeää jo työstä palautumisenkin kannalta. ■

Historiasta hyötyä

Meillä jokaisella on käsityksiä menneestä, niin omastamme kuin vaikkapa Suomen historian käännekohdista. Historian suosio on viime vuosina vain kasvanut, mikä näkyy esimerkiksi television historiadokumenttien suosiossa tai historian hyödyntämisestä elokuvissa. Koulutus ja viihdeteollisuus muokkaavat omalta osaltaan historia-käsitystämme. Monet meistä hyödyntävät historian oppeja omassa elämässään ja työssään.

Mihin sitten tarvitaan historiantutkimusta?

Historiantutkimuksen keskeinen tehtävä on lisätä tieteen keinoin tietoa ja ymmärrystä menneestä, korjata aikaisempia käsityksiä sekä selittää historiallisia prosesseja ja ilmiöitä. Näin tutkijat tuovat historian kansalaisien ja yhteiskunnan ulottuville.

Mennyt ei toistu samanlaisena, vaikka samankaltaisuuksia on helppo löytää. Vaikka esimerkiksi poliittinen tapahtumaketju tänään voi näyttää samalta kuin vuosikymmeniä sitten, ovat toimintaympäristöt muuttuneet. Historiantutkijan keskeinen tehtävä on kontekstoida menneen ilmiöt, suhteuttaa ne omaan aikaansa ja toisiinsa sekä tehdä ne siten ymmärrettäviksi nykyih-

miselle. Historiantutkimuksen tehtävä on osoittaa, että liian suoraviivaiset analogiat menneestä voivat olla jopa vaarallisia. Samalla historiantutkimus auttaa ymmärtämään, että menneisyys vaikuttaa polku-riippuvuuden kautta nykyisyyteen ja että tänä päivänä tekemillämme päätöksillä – niin henkilökohtaisilla kuin vaikkapa yhteiskunnallisilla – on merkitystä myös tulevaisuudessa.

Historian huippututkimusta on se, että nähdään asiat toisella tavalla. Yhteiskunnan historia -huippututkimusyksikön tavoitteena on rakentaa uusi käsitys Suomen historiasta keskiajalta nykypäivään. Huippuyksikön

suuria kysymyksiä on selvittää, mistä aineksista rakentuu toimiva yhteiskunta ja miten ihmiset ovat maailmansa eri aikoina kokeneet ja ymmärtäneet. Suomen historia toimii näin esimerkkinä ja vertailukohtana ylikansallisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja selittämiseen. Samalla huippututkimusyksikkö tulee kirjoittaneeksi uudelleen Suomen kansallisen historian. ■

Petri Karonen
professori, dekaani
historian ja etnologian laitos

” Mennyt ei toistu samanlaisena, vaikka samankaltaisuuksia on helppo löytää.

■ teksti Melina Laitinen

Kakkostyypin diabetes ruotuun elintapaohjauksella

Liikalihavuus ja siihen liittyvä tyyppin 2 diabetes kuuluvat suurimpiin kansanterveyden uhkiin. Peräti neljäsosalla 45–64-vuotiaista suomalaisista on suuri riski sairastua tautiin. Ryhmä liikunta- ja terveystieteellisen tiedekunnan tutkijoita osallistui suomalaisen tyyppin 2 diabeteksen ehkäisyohjelmaan.

Elintapaohjauksen tarve koetaan vähäiseksi

Aikaisempien tutkimusten mukaan aikuistyyppin diabetesta on mahdollista ehkäistä muuttamalla esimerkiksi ruokailu- ja liikuntatottumuksia. Professori **Marita Poskiparran** johtaman tutkijaryhmän sekä muiden hankkeen toimijoiden saamien tulosten mukaan kuitenkin vain reilu kolmasosa tutkimukseen osallistuneista miehistä koki tarvitsevansa ohjausta ruokailu- ja liikuntatottumuksiin. Naisista elintapaohjausta koki tarvitsevansa noin puolet.

– Tulos on yllättävä, koska tutkimukseen osallistuneet henkilöt suhtautuivat todennäköisesti ohjaukseen ja elintapamuutoksiin myönteisemmin kuin sen ulkopuolelle jääneet henkilöt. On siis todennäköistä, että tutkimaton väestönosa kokee ohjauksen tarpeen vieläkin vähäisempänä, toteaa aiheesta väitöskirjaa tekevä tutkija **Sanna Salmela**.

Tulos osoittaa, ettei elintapaohjaus voi olla ainoa keino diabetesepidemian pysäyttämiseksi.

– Yhtenä esimerkkinä voisi myös mainita yhdyskuntasuunnittelun. Asuinympäristöt pitäisi rakentaa sellaisiksi, että ne kannustaisivat asukkaita liikuntaan ja terveelliseen ruokavalioon – ilman painostusta ja ohjaustakin, Salmela pohtii.

Tuloksista kirjoitetut artikkelit julkaistiin hiljattain Patient Education and Counseling- ja Diabetes Care -lehdissä.

Liikunnan lisääminen avaintekijä

Toinen tutkimus puolestaan käsitteli liikunnan merkitystä niille henkilöille, jotka kuuluivat aikuistyyppin diabeteksen korkean riskin ryhmään ja osallistuivat elintapa-

ohjaukseen vuoden ajan. Mittaukset tehtiin perusterveydenhuollossa ja työterveyshuollossa, ja esimerkiksi Keski-Suomen sairaanhoitopiiri oli tutkimuksessa vahvasti mukana. Liikuntalääketieteen professori **Urho Kujala** oli mukana analysoimassa tuloksia.

– Tutkimuksessa saatiin selville, että noin viidesosa ohjaukseen osallistuneista lisäsi selvästi liikuntaa seurantaajan aikana. Lisäksi ilmeni, että näiden henkilöiden paino putosi keskimäärin 4,3 kiloa ja vyötärönympäryksen pieneni 4,3 senttiä. Myös kolesteroli- ja glukoosiarvot parantivat, Kujala summaa.

– Vaikka 20 prosenttia saattaa kuulostaa pieneltä määrältä, olivat tulokset näiden tutkittavien osalta erinomaisia.

Ennaltaehkäisy tulee halvemmaksi

Tutkimustulokset antavat toivoa, ja tutkijat haluavatkin korostaa elintapamuutoksen ja ennaltaehkäisyn merkitystä. On huomattavasti parempi ja edullisempi keino ehkäistä tyyppin 2 diabetesta kuin lääkittää niitä, jotka ovat jo sairastuneet. Muutaman vuoden sisällä selviää, miten liikunnan lisääminen vaikuttaa todellisiin sairastumislukuihin.

Tutkimus toteutettiin viiden sairaanhoitopiirin alueella vuosina 2003–2007. Sen tavoitteena oli muun muassa kehittää uusia kakkostyypin diabeteksen ehkäisykeinoja. Tuloksiin liittyvä tutkimustyö jatkuu edelleen. ■

Sanna Salmela

Urho Kujala

■ teksti Miia Kantola

Satavuotias kirjasto on Seminaarinmäen sydän

VIMI KIVI

Marja Sarvilinna

Yliopiston kirjaston siemen istutettiin 1.10.1912, jolloin Suomalaisen Kirjallisuuden Seura lakkautti haaraosastonsa ja sen varat lahjoitettiin tulevalle kirjastolle. Sata vuotta sitten kirjaston kokoelmiin kuului 5000 nidettä. Kokoelmat kasvoivat keräysten, yksityisten lahjoitusten ja ostojen avulla, ja nykyään kokoelmassa on 1,8 miljoonaa nidettä.

Merkittävä etappi kirjaston historiassa on vapaakappaleoikeuden saaminen suomalaisiin painotuotteisiin vuonna 1919. Sen ansiosta kirjastoon on vuosien myötä muodostunut arvokas kotimaisen kirjallisuuden kokoelma. Kirjastoon lähetetään kaikki Suomessa painettava kirjallisuus lehdistä kirjoihin.

Kirjaston historiasta puhuttaessa ei voi sivuuttaa kirjaston aarteita, muun muassa Missale Aboense eli Turun messukirjaa vuodelta 1488, josta alkaa suomalaisen painetun kirjallisuuden historia. Messukirja on ainoa suomalaisen kirjallisuuden inkunaabeli eli kehtopainate, jolla tarkoitetaan ennen vuotta 1501 painettua kirjaa.

Vähemmän tunnetumpi aarre on Hélène Parmelin teos *Picasso, le peintre et son modèle. Secrets d'alcôve d'un atelier*. Kirjasta tekee ainutlaatuisen sen liitteenä oleva aito Picasson grafiikanlehti, *Le peintre et son modèle*. Kirja ja grafiikanlehti on saatu lahjoituksena, mutta lahjoittaja on jäänyt vuosikymmenien varrella epävarmaksi. Kirjaston varajohtaja **Marja Sarvilinna** ja kirjastonhoitaja **Marjut Kataja** vinkkaavatkin lukijoille, että tietoja 70-luvulla lahjoituksen tehneestä jyvaskyläläisestä teollisuusherrasta otetaan mielellään vastaan.

– Olisi ilman muuta hienoa, että holvissamme olisi enemmänkin kirja-aarteita, mutta ne ovat kalliita han-

kintoja, joita tehdään harkiten. Kirjaston pääasiallinen tehtävä on tukea tutkimusta, opetusta ja opiskelua, Sarvilinna painottaa.

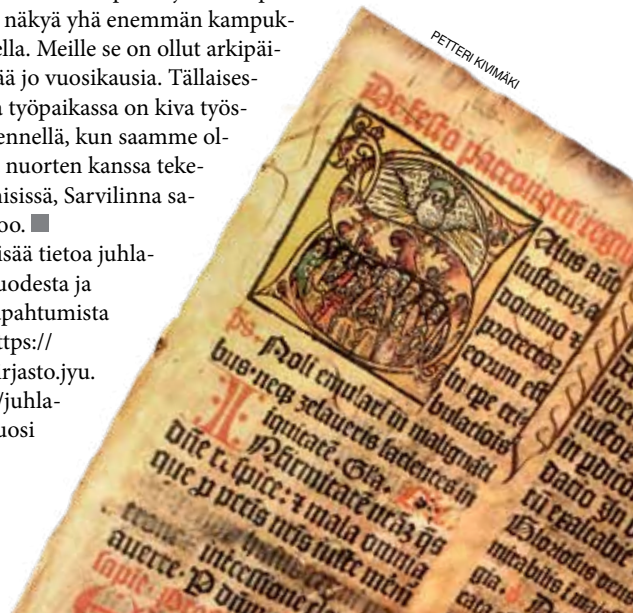
– Viimeisten 20 vuoden merkittävimpiä kehitysaskeleita ovat olleet tietotekniikan ja atk-järjestelmien käyttöönotto sekä kansallinen yhteistyö yliopisto- ja korkeakoulukirjastojen kanssa muun muassa yhteisten elektronisten aineistonhakupalvelujen muodossa. Olemme yhtenä pilotoijana Kansallinen digitaalinen kirjasto -hankkeessa, jonka tarkoituksena on koota Suomen kirjastojen, museoiden ja arkistojen kokoelmat samaan tietokantaan. Etsitpä tietoa arvokkaasta lusikasta tai kirjaa kirjastosta, löydät tiedon yhtä tietokantaa selaamalla, Sarvilinna valottaa.

Opiskelijoiden kohtaamispaikka

Kirjaston kahvilan pöydät ovat tupaten täynnä opiskelijoita, muutama väsyneempi pötköttää pitkällään aulan raitapenkeillä reppu niskan takana ja osa rapistelee tenttikirjaa lukusalissa. Kirjasto on opiskelijan näkökulmasta tärkeä tiedonhankinta- ja opiskelupaikka, mutta puheensorina kielii myös siitä, että se on tärkeä tukikohta sosiaaliselle elämälle.

– Nykyään puhutaan paljon siitä, miten niin sanottu student life, opiskelijaelämä, pitäisi näkyä yhä enemmän kampuksella. Meille se on ollut arkipäivää jo vuosikausia. Tällaisessa työpaikassa on kiva työskennellä, kun saamme olla nuorten kanssa tekemisissä, Sarvilinna sanoo. ■

Lisää tietoa juhla-
vuodesta ja
tapahtumista
[https://
kirjasto.jyu.
fi/juhla-
vuosi](https://kirjasto.jyu.fi/juhlavuosi)

PETTERI KIVIMÄKI

■ teksti Melina Laitinen, kuva Viivi Kivi

Biologit mullistavat tieteellisen vertaisarvioinnin

Kolme biologia Jyväskylän yliopistosta on perustanut ja kehittänyt uudenlaisen tieteellisen vertaisarvioinnin yhteisöpalvelun, Peerage of Sciencen. Palvelun perustajat **Janne-Tuomas Seppänen, Mikko Mönkkönen** sekä **Janne Kotiaho** uskovat palvelun muuttavan koko vertaisarviointijärjestelmän.

Peerage of Science muodostuu maksuttomasta tieteen tekijöiden palvelusta ja maksullisesta käsikirjoitusten, arvioiden ja laatuindeksien hakupalvelusta julkaisijoille. Palveluun pääsee mukaan joko saamalla kutsun tai lähettämällä palveluun oman käsikirjoituksen. Käyttäjiksi hyväksytyt tutkijat voivat vapaasti valita itseään kiinnostavat arviointikohteet palveluun lähetetyistä käsikirjoituksista. Lehtien toimittajat voivat puolestaan löytää parhaat käsikirjoitukset käyttämällä palvelun eri työkaluja.

Idean kehittäely alkoi jo maaliskuussa 2010. Taustalla oli muun muassa tiedepiirien laaja tyytymättömyys nykytuotoiseen vertaisarviointiin.

– Vanhassa systeemissä tutkijat eivät saaneet lainkaan tunnustusta vertaisarvioinnin tekijöinä. Lisäksi vertaisarviointi nopeutuu Peerage of Sciencen myötä huomattavasti, kun tutkijan ei enää tarvitse lähettää käsikirjoitustaan usealle eri lehdelle kerta toisensa jälkeen, alkuperäisidean keksijä Janne-Tuomas Seppänen summaa.

Palveluun on voinut lähettää käsikirjoituksia viime marraskuusta lähtien. Palvelua käyttää jo nyt merkittävä ekologian alan lehti *Ecography*.

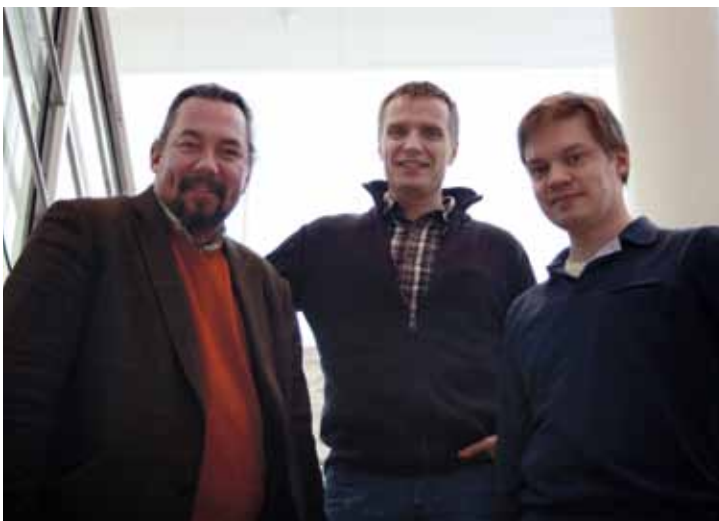
Tavoitteena nousta vertaisarvioinnin ykköseksi

Suurin haaste Peerage of Sciencen menestymisen kannalta on alun epävarmuus. Vaikka palvelu on saanut erittäin positiivista palautetta ja mainittu esimerkiksi arvostetussa *Science*-lehdessä, kaikkeen uuteen on tapana suhtautua pienellä varauksella. Siksi tunnelma on vielä odottava – kolmikko kuulostelee millaisen vastaanoton palvelu saa laajemmin tutkijoiden ja julkaisijoiden keskuudessa.

Palveluun on rekisteröitynyt jo yli 500 tutkijaa 27 eri maasta ja jatkossa sitä on tarkoitus kehittää tieteen tekijöiden omilla ehdoilla. Kolmikron tavoitteena on laajentaa palvelu koskemaan kaikkia tieteenaloja.

– Olisi hienoa, jos kaikki vertaisarviointi tapahtuisi tulevaisuudessa Peerage of Sciencen kaltaisen yhteisöpalvelun kautta, Mikko Mönkkönen visioi.

Peerage of Sciencen toimintaa tukevat Jyväskylän ja Itä-Suomen yliopistot. Idean kehittämisessä vahvasti mukana oli myös Jyväskylän yliopiston tutkimus- ja innovaatiopalvelut. ■

Professorit Janne Kotiaho ja Mikko Mönkkönen sekä tutkijatohdori Janne-Tuomas Seppänen ovat miehet vertaisarvioinnin takana.

TIEDEPÄIVÄ

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTOLLA
ON ASIAA AIVOILLESII

KE 14.3.2012
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
MATTILANNIEMI, AGORA

KAIKILLE AVOIMIA LUENTOJA,
DEMOJA KOULULAISILLE,
ESITTELYPISTEITÄ SEKÄ
PIMEÄ KAHVILA.

AVOIMET YLEISÖLUENNOT

Agoran Martti Ahtisaari -salissa

■ Klo 10–10.45

Aivot ja ajaminen
Tutkimusprofessori Mikael Sallinen

■ Klo 11–11.45

Aivot ja lukutaito:
lukuvaikeuden varhainen
tunnistus ja ennaltaehkäisy
Professori Heikki Lyytinen

■ Klo 12–12.45

Kielet – aivojumppaa ja mielenvirkeyttä
Professori Hannele Dufva

■ Klo 13–13.45

Älykkäät molekyylit
Akatemiaprofessori Kari Rissanen

■ Klo 14–14.45

Musiikkia aivoissa, musiikkia meissä
Professori Mari Tervaniemi

WWW.JYU.FI/TIEDEPAIVA

YHTEISTYÖSSÄ NEUROLOGISTEN VAMMAISJÄRJESTÖJEN KANSSA

Väitelleet 29.11.2011–28.1.2012

29.11.2011
FM Jenni Andersin,
kemia, Catalytic activity of palladium-based nanostructures in the conversion of simple olefinic hydro- and chlorohydrocarbons from first principles.

2.12.2011
LitM Auli Pekkala,
yrittäjyys, Mestaruus pääomana – huippu-urheilun tuottama pääoma yrittäjäksi ryhtymisen kannalta.

2.12.2011
FM Tiina Salminen,
evoluutiogenetiikka, Timing is everything: photoperiodicity shaping life history traits and gene expression.

2.12.2011
YTL Marja Ylönen,
sosiologia, Saastumisen kontrollin ideologia. Vesien saastumisen ja vesirikosten kontrolli Suomessa vuosina 1960–2000.

3.12.2011
PsM Kaisa Malinen,
psykologia, Parisuhde pikkulapsiperheessä.

3.12.2011
KL Tiina Nikkola,
kasvatustieteet, Oppimisen esteet ja mahdollisuudet ryhmässä. Syllisyyden kehittyminen syntipukki-ilmiöksi opiskelijuryhmässä ohjaajan tulkitsemana.

5.12.2011
MSc Giovanni Iacca,
tietotekniikka, Memory-saving optimization algorithms for systems with limited hardware.

5.12.2011
YTM Henna Pirskanen,
sosiologia, Alkoholi, isyys ja valta. Ongelmajuoivat isät miesten elämäntarinoissa.

8.12.2011

FM Antti Saastamoinen,
kokeellinen ydinfysiikka, Studies of $T_z = -3/2$ Nuclei of Astrophysical Interest.

8.12.2011
FL Nina Sääskilähti,
nykykulttuuri, Ajan partaalla. Omaelämäkerrallinen aika, päiväkirja ja muistin kulttuuri.

9.12.2011
FM Ondrej Jurcek,
orgaaninen kemia, Steroid conjugates for applications in pharmacology and biology.

9.12.2011
KT, YTM Outi Pylkkä,
sosiologia, Duuri- ja mollisoituja musiikkialan kentällä: Organisaatiomuutoksen heijastuksia ammattikorkeakoulun musiikinopettajien työhön.

9.12.2011
FM Jan Sarén,
fyysikka, The ion-optical design of the MARA recoil separator and absolute transmission measurements of the RITU gas-filled recoil separator.

9.12.2011
FM Heikki Takala,
solu- ja molekyylibiologia, Three proteins regulating integrin function – filamin, 14-3-3 and RIAM.

10.12.2011
VTM Esa Aromaa,
psykologia, Suomalaisen väestön asenteet mielenterveyden häiriöistä kärsiviä kohtaan.

10.12.2011
FL Markus Hartikainen,
tietotekniikka, Approximation through Interpolation in Nonconvex Multiobjective Optimization.

10.12.2011
KM Minna Murto-rinne-Lahtinen,
kasvatustieteet, Äitiyden identiteetin rakentaminen uusperheessä.

10.12.2011
HM Mervi Ruokola,
psykologia, Do organizational and job-related factors relate to organizational commitment? A mixed method study of the associations.

12.12.2011
KL Yvonne Lassenius, kasvatustiede, Utvecklingen av vårdlärarnas kulturkompetens.

12.12.2011
Dr. Eng. Ernesto Mininno, tietotekniikka, Advanced Optimization Algorithms for Applications in Control Engineering.

14.12.2011
FL Johanna Maksimainen, kognitiotiede, Aspects of Values in Human-Technology Interaction Design – A Content-Based View to Values.

TIETONIEKKA

Hyvä kielitaito auttaa kotoutumisessa

Venäjänkieliset ovat suurin maahanmuuttajaryhmä Suomessa; vuonna 2010 heitä oli lähes 55 000. Venäjän kielen rooli Suomessa kasvaa koko ajan, ja yhä useammat opettajat kohtaavat työssään venäjänkielisiä maahanmuuttajanuoria.

Tatjana Rynkänen tarkasteli väitöskirjassaan venäjänkielisten maahanmuuttajanuorten kotoutumista suomalaiseseen yhteiskuntaan koulutuksen ja kielen oppimisen kannalta. Aihe on lähellä Rynkäsen sydäntä, sillä hän on itse maahanmuuttaja ja maahanmuuttajanuoren äiti.

Rynkänen havaitsi, että elämänsä eri vaiheissa Suomeen muuttaneiden venäjänkielisten nuorten kieliympäristö, kielenkäyttö sekä kielellinen ja kulttuurinen samaistuminen vaihtelevat huomattavasti. Esimerkiksi ennen kouluikää Suomeen muuttaneet nuoret käyttivät pääasiassa suomea ja useimmiten myös pitivät itseään suomalaisina, kun taas teini-ikäisinä muuttaneet nuoret käyttivät enimmäkseen venäjää, vaikka pitivätkin suomea tärkeänä ja osasivat sitä hyvin.

– Perheen rooli on keskeinen kaksikielisyyden ja kotoutumisasenteiden muodostumisessa. Myös suomen kielen oppiminen ja osaaminen on tärkeää, Rynkänen

toteaa.

Tutkimuksessa kävi myös ilmi, että maahanmuuttajaperheiden on vaikea ymmärtää joitakin suomalaisen koulun toimintatapoja. Esimerkiksi opetuksen sisällöt ja oppimisprosessin arviointi tuntuvat vierailta.

– Heidän kokemuksensa pohjautuvat venäläiseen opetuskuulttuuriin, joka on hyvin opettajakeskeinen, kun taas suomalainen opetuskuulttuuri on enimmäkseen oppijakeskeinen, Rynkänen selittää.

Vanhempien korkea koulutustaso, lähtömaassa saatu tietopohja ja hyvä suomen kielen taito tarjoavat venäjänkielisille maahanmuuttajanuorille

hyvät lähtökohdat opiskelun jatkamiseen Suomessa. Rynkänen kuitenkin muistuttaa, että äidinkielen ja lähtökulttuurin säilyttäminen olisi maahanmuuttajanuorille tärkeää sekä yhteiskunnan että oman etnisen identiteetin kannalta.

Melina Laitinen

10.12.2011, **FL Tatjana Rynkänen**, soveltava kielitiede, Venäjänkieliset maahanmuuttajanuoret suomalaisessa yhteiskunnassa – kielen ja koulutuksen näkökulma integroitumiseen. ■

14.12.2011
FM Francesco Raimondi, teoreettinen fysiikka, Higher-order energy density functionals in nuclear self-consistent theory.

15.12.2011
FM Jarkko Lievenen, soveltava fysiikka, Force measurements and tip shape approximation with the atomic force microscope.

15.12.2011
Metsänhoitaja Veikko Tiainen, taloushistoria, Vähentäjä vähentämässä. Tehdaspuu Oy puunhankkijana Suomessa.

15.12.2011
FM Vitaliy Tykhomyrov, tietotekniikka, Mitigating the Amount of Overhead Arising from the Control Signaling of the IEEE 802.16 OFDMA System.

16.12.2011
YTM Anna Björk, valtio-oppi, The politics of citizenship tests: Time, integration and the contingent polity.

16.12.2011
Dipl. Betriebswirt Bernd Arno Hilgarth, tietojärjestelmätiede, The systemic cognition of e-Learning succes in internationally operating organisations.

16.12.2011
FM Juha Jeronen, tietotekniikka, On the mechanical stability and out-of-plane dynamics of a travelling panel submerged in axially flowing ideal fluid: a study into paper production in mathematical terms.

16.12.2011
FM Kimmo Kinnunen, fysiikka, Studies of transition-edge sensor physics: thermal models and noise.

16.12.2011
FM Lauri Järvillehto, filosofia, Pragmatic A Priori Knowledge: A Pragmatic Approach to the Nature and Object of What Can Be Known Independently of Experience.

16.12.2011
MSc. Ananda Sagar Rajashekar, fysiikka, Ca-P-O thin film preparation, modification and characterisation.

16.12.2011
FL Ville Sarkamo, Suomen historia, Karoliinien soturiarvot. Kunnian hallitsema maailmankuva Ruotsin valtakunnassa 1700-luvun alussa.

16.12.2011
FM Marleena Stolp, taidekasvatusta, Taidetta, vastustusta, leikkiä ja työtä? Lasten toimijuus 6-vuotiaiden teatteriprojektissa.

17.12.2011
FM Ville Isomöttönen, tietotekniikka, Theorizing a one-semester real customer student software project course.

17.12.2011
FM Sanna Juutinen, kognitiiviset tieteet, Emotional Obstacles of E-learning.

17.12.2011
FM Kati Kauppinen, saksan kieli ja kulttuuri, Subjects of Aspiration. Untersuchung von diskursiven Prozessen neoliberaler Regierung in einer postfeministischen Frauenzeitschrift.

17.12.2011
FM Lasse Miettinen, fysiikka, In-plane conductive heat transfer in solid and porous planar structures.

17.12.2011
FM Veera Rautavuoma, hungarologia, Liberation Exhibitions as a Commemorative Membrane of Socialist Hungary.

17.12.2011
FM Heikki Seppälä, matematiikka, Interpolation spaces with parameter functions and L2-approximations of stochastic integrals.

17.12.2011
FM Tero Tuovinen, tietotekniikka, Analysis of stability of axially moving orthotropic membranes and plates with linear non-homogeneous tension profile.

19.12.2011
FL Carine Cools, puheviestintä, Relational Dialectics in Intercultural Couples' Relationships.

19.12.2011
FM Janne Keränen, soveltava fysiikka, Increasing the drying efficiency of cylinder drying.

20.12.2011
MTh Auvo Finne, tietojenkäsittelytiede, TANZANIT – Towards a Comprehensive Quality Meta-Model for Information Systems – Case Studies of Information System Quality Modelling in East Africa.

20.12.2011
KTM Irja Kankaanpää, tietojärjestelmätiede, IT artefact renewal: Triggers, timing and benefits.

21.12.2011
FM Niko Kotilainen, tietotekniikka, Methods and Applications for Peer-to-Peer Networking.

21.12.2011
MSc Iryna Skrypnik, tietojenkäsittelytiede, Unstable Feature Relevance in Classification Problems.

10.1.2012
KTM Anne Laakkonen, yrittäjyys, Construction of the Entrepreneurial Identity in the Family Business Context, A Cross-Cultural Study.

13.1.2012
KL Kimmo Mäki, yrittäjyys, Opetustyön ammattilaiset ja mosaiikin mestarit – Työkulttuurit ammattikorkeakouluopettajan toiminnan kontekstina.

13.1.2012
FM Elisa Nauha, orgaaninen kemia, Crystalline forms of selected agrochemical actives: design and synthesis of cocrystals.

20.1.2012
FM Anne Laita, ekologia ja evoluutiobiologia, Conservation in space.

20.1.2012
YTM Marko Nousiainen, valtio-oppi, Hallinta, osallistuminen ja toimijuus – tulkintoja suomalaisen Leader-toiminnan poliittisuudesta.

27.1.2012
FM Ville Föhr, fysiikka, High-precision momentum measurements of projectile fragments in Sn+Sn collisions at 1A GeV.

28.1.2012
YTL Minna Saari, erityispedagogiikka, Sosiaalisen elämän kehyykset. Kampus-ohjelman opiskelijoiden sosiaalinen asema tuetussa aikuisopiskelussa ja vapaa-ajalla.

28.1.2012
FM Johanna Saario, soveltava kieli-tiede, Yhteiskuntaopin opiskelun kieliympäristö ja käsitteet – toisella kielellä opiskelevien haasteet ja tuen tarpeet.

Jyväskylän yliopiston tulevaisuuden rakentaja

Jyväskylän yliopiston entinen rehtori ja psykologian professori **Martti Ilmari Takala** syntyi 20.12.1924 ja kuoli 6.1.2012 Helsingissä. Hän valmistui Helsingin yliopistosta filosofian kandidaatiksi 1947 ja tohtoriksi 1951. Hän oli psykologian assistenttina 1946–50 ja siirtyi Työterveyslaitoksen tutkijaksi 1951.

Sielutieteen professoriksi Jyväskylän kasvatustieteiden korkeakouluun Martti Takala nimitettiin 1954, jo 29-vuotiaana. Virka oli perustettu 1936 ensimmäisenä alan oppituolina Suomessa. Hän vaihtoi virkaan astuttuaan sielutieteen psykologiaksi vähin äänin. Psykologian laitoksessa oli tuolloin professorin lisäksi vain osa-aikainen assistentti ja tilaa puolitoista huonetta.

Takala toimi dekaanina 1960–63 ja rehtorina 1963–67 sekä uudelleen korkeakoulun muututtua yliopistoksi 1966, dekaanina 1971–74 ja rehtorina 1982–88. Kausien välissä hän toimi opetusministeriön korkeakoulu- ja tiedeostaston päällikkönä 1967–70.

Korkeakoulun muuttaminen yliopistoksi edellytti paljon työtä rehtorilta, joka hoiti tehtävänsä professorin viran hoidon ohella ja ilman hallintojohtajaa. Kasvavan yliopiston tarpeisiin oli saatava tiloja, joista 1960-luvulla rakennettiin liikuntatieteellisen tiedekunnan rakennus. Toisella rehtorikaudella 1980-luvulla olivat vuorossa Ylistönrinteen kampanjan rakentamisen valmistelut.

Takala oli kiinnostunut kokeellisesta tutkimuksesta. Hänen havaintopsykologian väitöskirjansa perustuu yllä sataan kokeeseen. Sen jälkeen hän suuntautui tutkimusmenetelmien kehittämiseen, ja Jyväskylässä erityisesti yksilöiden välisiä eroja tutkivaan ja kokeelliseen persoonallisuuden tutkimukseen.

Hän aloitti puolisonsa Annika Takalan kanssa kasvatustieteen tutkimuksen, mikä johti Kasvatustieteiden tutkimuskeskuksen (KTK; nykyisin Koulutuksen tutkimus-

laitos) perustamiseen 1957. KTK:ssa, joka sijaitsi ensin psykologian laitoksen yhteydessä, kehiteltiin koulusäätö- ja muita testejä. Nimi muutettiin Kasvatustieteiden tutkimuslaitokseksi 1968.

Opettajana Martti Takala oli innostava ja uusinta tutkimustietoa esittelevä. Takala loi perustan psykologian laitoksen menestykselliselle kehitykselle. Hän osallistui paljon käytettyjen oppikirjojen, Lapsuuden psykologia ja Kokeellinen psykologia, kirjoittamiseen.

Ihmisenä Martti Takala oli vaatimaton ja sydämellinen, avoin keskustelija ja nopea ajattelussaan ja toiminnassaan. Takalan mukaan Suomen korkeakoululaitoksen olisi oltava väitöskirjan tekijälle kuin yksi yliopisto. Tätä perustalta kasvoi psykologian valtakunnallinen tutkijakoulu ja yliopistoverkosto Psykonet. Keski-Suomessa hän edisti kasvatustieteiden tutkimusta ja sairaanhoitajien koulutusta. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta on järjestänyt vuodesta 1996 lähtien vuosittain Martti Takala-Studia Generalia -luennon.

Martti Takala valittiin kansainvälisen psykologian järjestön hallituksen jäseneksi 1980 ja varapuheenjohtajaksi 1988. Hän oli kiinnostunut käyttäytymisen ekologiaa ja ympäristötieteitä koskevasta ohjelmasta. Työ keskeytyi aivohalvaukseen vuonna 1991. Puolison, Joensuun yliopiston kasvatustieteen professori Annika Takalan, kuolema 1996 oli raskas menetys, mutta neljän lapsensa tuella hän säilytti elämänhalunsa.

Lea Pulkkinen

Kirjoittaja on Martti Takalan oppilas ja seuraaja professorin virassa

Kuva Matti Salmi, Jyväskylän yliopiston museon kuva-arkisto

■ teksti Melina Laitinen

Materiaalilla on merkitystä

Liikunta- ja terveystieteelliseen tiedekuntaan saatiin hiljattain uusi FiDiPro-professori. Uutena FiDiPro-professorina aloitti **Keith Davids** Queenslandin teknillisestä yliopistosta. Davids tunsi jo entuudestaan yliopiston ja tiedekunnan maineen. Uudessa tutkimushankkeessa käytetäänkin hyväksi liikuntabiologiaa, liikuntapsykologiaa sekä liikuntapedagogiikkaa. Myös motorisen oppimisen ja neurotieteiden alat ovat tärkeässä roolissa.

– Tutkimuksen tarkoituksena on muun muassa edistää ihmisen fyysistä aktiivisuutta suunnittelemalla sellaisia oppimisympäristöjä, jotka parantavat motorista oppimista ja säilyttävät jo opitut taidot, Davids selittää.

Oppimisympäristönä voivat olla erilaiset ulkoilmatilat, kuten leikki- ja puistot tai muut julkiset tilat, ja kohderyhmänä ketkä tahansa; lapset, urheilijat, vanhuksat.

IVIVA KIVI

Epäonnistuminen ei motivoi

Eräs tärkeä osa-alue on tutkia miten erilaisilla pintamateriaaleilla voidaan tuottaa sellaisia ärsykeitä esimerkiksi tuntoaistiin liittyen, joiden avulla refleksit ja motorinen kontrolli paranevat. Sillä on tutkittu olevan yhteys koettuun kyvykkyyteen arjessa, mikä taas ylläpitää motivaatiota fyysiseen aktiivisuuteen.

– Tuotettavalla tiedolla on selkeä käytännön tarve. Suunnittelemalla oikeanlaisia materiaaleja sekä teknologiaa on mahdollista parantaa esimerkiksi vanhusten tasapainoa ja siten estää kaatumisista johtuvia fyysisiä vammoja, Davids kertoo.

Ihmisillä on tapana välttää vaivattomasti sellaisia liikuntamuoto-

ja, joissa he eivät koe onnistumisia. Kun lapsi huomaa, että esimerkiksi koripalloa on helppo käsitellä, hän saa siitä aivan uudenlaista varmuutta. Myös huippu-urheilijat hyötyvät hankkeen hedelmistä, sillä urheiluvälineiden pintamateriaaleilla voi olla merkittävä vaikutus suoritukseen.

Finland Distinguished Professor Programme (FiDiPro) tarjoaa suomalaisille yliopistoille mahdollisuuden palkata ulkomaisia huippututkijoita Suomeen. Davidsin johtama hanke alkoi vuoden alussa ja päättyi vuonna 2015. Siinä on mukana myös monia muita merkittäviä tahoja, kuten suomalaisia yrityksiä, Sheffield Hallamin yliopisto Isosta-Britanniasta sekä Lissabonin teknillinen yliopisto Portugalista. ■

MIIA KANTOLA

Professori Keith Davids

Luokanopettajia, englanninopettajia ja liikunnanopettajia tarvitaan lisää

Nissinen, Kari & Välijärvi, Jouni (2011) Opettaja- ja opettajankoulutustarpeiden ennakoinnin tuloksia. Jyväskylän yliopisto: Koulutuksen tutkimuslaitos. 137 s.

Opettajankoulutusta on lisättävä monilla aloilla, jotta pätevien opettajien riittävyys voitaisiin taata. Koululuun tulevat ikäluokat ovat kasvamassa ja samaan aikaan suuria opettajaikäluokkia on jäämässä eläkkeelle. Lisäksi monet opettajiksi koulutetut vaihtavat opettajan työn muihin tehtäviin.

Koulutuksen tutkimuslaitoksen professori **Jouni Välijärvi** ja yliopistotutkija **Kari Nissinen** esittävät tutkimusraportissaan laskelmat, joilla ennustetaan yleissivistävän ja toisen asteen ammatillisen koulutuksen kelpoisten opettajien valtakunnallinen tarve vuonna 2025 ja arvioidaan, paljonko opettajankoulutusta pitäisi lisätä.

Selvityksen mukaan suurin lisäämistarve on luokanopettajakoulutuksessa, jossa vuotuisia aloituspaikkoja olisi lisättävä yli 20 prosenttia nykytilanteeseen verrattuna. Peruskoulun ja lukion näkökulmasta aineenopettajakoulutusta pitäisi lisätä eniten englannin kielessä sekä liikunnassa ja terveystiedossa. -AMT

Tuhti tietopaketti varhaisesta kehityksestä ja oppimisesta

Varhaiskasvatuksen käsikirja. Eeva Hujala ja Leena Turja (toim.) PS-kustannus 2011. 389 s.

Varhaiskasvatuksen käsikirjan artikkelit käsittelevät lapsen kehitystä ja oppimista sekä varhaispedagogiikan lähtökohtia. Eri alojen asiantuntijat kertovat lasten taiteellisesta toiminnasta, musiikin maailmasta, liikunnasta, eettisistä ja uskonnollisista kysymyksistä, matemaattisesta ajattelusta sekä ympäristöön suuntautuvasta tutkivasta toiminnasta. Lasten moninaisuuden huomioon ottaminen ja tasa-arvon toteutuminen on kirjan yksi keskeinen näkökulma.

Laaja kokoomateos esittelee varhaiskasvatuksen teoreettista käsitteistöä ja uutta tutkimustietoa. Myös käytännön esimerkkejä on saatu mukaan. Kirja on suunnattu kaikille pien-

ten lasten kanssa työskenteleville ja alaa opiskeleville, miksei myös pienten lasten vanhemmille. Ajankohtaista ja tärkeää on monikulttuurisuuden huomioiminen sekä maahanmuuttajataustaisen lapsen ja perheen tukeminen. Kirja herättelee pohtimaan myös sitä, mitä lapsen osallisuus on. Jospa kasvattajan ei tarvitsekaan tietää kaikkea, vaan käynnistää yhdessä lapsen kanssa yhteinen oppimisprosessi? -LH

Uusia näkökulmia opetusharjoitteluun

Mattsson, Matts, Eilertsen, Tor Vidar ja Rorrison, Doreen (toim.): (2011) A Practicum Turn in Teacher Education. Sense Publishers. 259s.

Opettajankoulutuksen tulisi vastata niihin tarpeisiin, joita kouluilla nykyään on. Tämän vuoksi opettajankoulutuksen ja koulujen yhteistyö on välttämätöntä. A Practicum Turn in Teacher Education esittelee teorioita ja tutkimuksia opettajankoulutuksesta sekä opettajankoulutuksen ja koulujen yhteistyöstä.

Sen lisäksi, että kirjoittajat tarkastelevat nykymuotoista opettajankoulutusta, he myös tarjoavat siihen tuoreita näkökulmia. He pyytävät lukijaa haastamaan ja kyseenalaistamaan niitä oletuksia, joihin opettajankoulutus perustuu. Kirjan tarkoituksena onkin opettajankoulutuksen kehittäminen. Tässä erityisesti opettaja-

koulutettavien omat kokemukset ovat tärkeässä roolissa.

Teos on suunniteltu oppaaksi sekä opiskelijoille, opettajankoulutuksen parissa työskenteleville että koulujen johtohenkilöstölle. Kirjoittajina on opettajankouluttajia ja tutkijoita Australiasta, Kanadasta, Kiinasta, Alankomaista, Tanskasta, Suomesta, Ruotsista ja Norjasta.

Kirjan Suomea koskeva luku käsittelee opetusharjoittelun kehittämistä Jyskän koululla Jyväskylässä. Sen ovat kirjoittaneet Jyväskylän yliopiston professori **Päivi Tynjälä** sekä lehtori **Hannu L.T. Heikkinen** ja **Ulla Kiviniemi**. Professori Päivi Tynjälän johdolla on kehitetty integratiivisen pedagogiikan malli, jota sovelletaan sekä opettajankoulutuksen opinnoissa että harjoittelussa. -ML

Kemisti, jonka sydän sykkii matematiikalle

24-vuotias **Anna Kausamo** valmistui vuodenvaihteen korvilla filosofian maisteriksi pääaineenaan fyysikaalinen kemia. Pro gradun aihe kuulostaa humanistin korvaan eksoottiselta: Metropolis Monte Carlo -menetelmän perusteet ja käyttö pintailmiöiden mallinnuksessa. Arvosanaksi metallioksidin ja hapen vuorovaikutusta tarkastellessa voidaan kysyä, kuinka suureen prosenttiosuuteen metallioksidin pinnan vapaista sitoutumispaikoista kaasumolekyylä kiinnittyy. Menetelmä on ennen kaikkea statistisen fysiikan ja statistisen fysikaalisen kemian työkalu.

Perinteisimmillään Metropolis Monte Carlo on menetelmä, jolla voidaan laskea erilaisten systeemin tasapaino-ominaisuuksia. Esimerkiksi metallioksidin ja hapen vuorovaikutusta tarkastellessa voidaan kysyä, kuinka suureen prosenttiosuuteen metallioksidin pinnan vapaista sitoutumispaikoista kaasumolekyylä kiinnittyy. Menetelmä on ennen kaikkea statistisen fysiikan ja statistisen fysikaalisen kemian työkalu.

– Graduohjaajani akatemiaturkija **Karoliina Honkala** tuumasi, että jos haluan lyödä päätäni seinään, sopii tämä aihe siihen oikein hyvin ja niinpä tartuin työhön. Tutkimuksen tekeminen oli tavallaan pyörän keksimistä uudelleen, Anna kuvailee.

Anna aloitti helmikuussa jatko-opiskelijana kemian tutkijakoulussa. Teoreettisen fysikaalisen kemian alan väitöskäytös jatkuu gradusta tutun aiheen ympärillä.

– Innostuin kemiasta vasta lukiessa ja pörräsin jonkin verran kemian kilpailuissa. Abikeväänä 2006 tentin kemian perusopinnot ja tein myös analyyttisen kemian kursseja. Lukion jälkeen kemian opinnot olivat luonteva valinta, vaikka matematiikka oli vahva ja ehkä minulle rakkaampikin kandidaatti, Anna selittää.

Matematiikan karkkikaupassa

– Olen opintojeni aikana tehnyt useita syrjähyppyjä matematiikan laitokselle. Se on minulle kuin karkkikauppa, paljon herkullisia kursseja. Ei kemiakaan silti tyh-

mää ole, Anna naurahtaa. Tällä hetkellä hän pakertaa jatko-opintoihin kuuluvien matematiikan ja kemian kurssien parissa.

Annalla on näkövamma, joka asettaa tiettyjä haasteita opintojen tekemiselle.

– Minulla on pelit ja vehkeet kotona. Tietokoneeni muuttaa ruudulla olevan tekstin pistekirjoitukseksi, suurennokseksi tai puheeksi valintani mukaan. Näkövamma ei ole hidastanut opintojani merkittävästi ja kurseille on löytynyt yleensä sopiva

suoritusmuoto luennoitsijoiden kanssa. Matematiikan demoissa esitän tehtäväratkaisut suullisesti tai palautan ne kirjallisesti. Luennoilla ja demoissa täytyy olla korva tarkkana pysyäkseen kärryillä. Asiaa auttaa, jos luennoitsija osaa puhua taitavasti ääneen sen, mitä kirjoittaa taululle. Matematiikan laitoksella on pari tällaista huippuvirtuosia. Toki myös riittävällä luento- ja demomateriaalilla on merkitystä, Anna tähdentää.

Annan arkea pyörittävät myös kaksi arabialaista täysiveristä, 12-vuotias tamma Zarah ja 2,5-vuotias varsa Zahir. Anna on ratsastanut 15 vuotta ja treenaa klassista kouluratsastusta. Kilpaileminen ei kiinnostaa, mutta harjoittelu sitäkin enemmän.

– Arabialaiset ovat älykkäitä ja viisaita hevosia, jotka turhautuvat ilman johdonmukaista käsittelyä. Ne myös kiintyvät yhteen ihmiseen, Anna kuvailee.

Anna päätti opettaa hevosilleen samanlaisia temppuja kuin koirille opetetaan. Lopputulemana Zarah osaa antaa ”tassua” ja Zahir tulee vihellyksestä luokse. Tallihommien ajattelisi tuovan hyvää vastapainoa teoreettisille opinnoille, mutta Annan mukaan asia on päinvastoin.

– Olen tallihommista yleensä aika töttökö, joten matikka ja kemia tuovat kaivattua vastapainoa arkeen. Kaikeksi lisäksi pääsen ihmisten ilmoille lähtiessäni yliopistolle, Anna tuumaa. ■

SUOMALAISUUDEN yksi merkittävimpiä tukipilareita on kansalaisten mielikuva kansallismaisemasta, jossa taustalla siintävä järvi heijastaa auringonvaloa rannalla humisevien mäntyjen vehreisiin latvuksiin. Onko valtion taholta suorastaan törkeää, ettei se missään vaiheessa ole ilmoittanut julkisesti ihmisille tuon virallisen kansallismaiseman sijaintia, jotta nämä kykenisivät nauttimaan siitä loma-aikanaan? On.

MAALLE MUUTTAMINEN elää ajatuksena monen suomalaisen unelmissa. Ihmisten on kuitenkin tärkeää huomata, että evoluutio-opin mukaan tämä on jo kertaalleen tapahtunut.

LIHANSYÖNNIN lisääntymisen varjoon yhteiskunnallisessa keskustelussa on jäänyt kalan syönti. Monien pilkkijöiden tänäkin talvena havaitsema kalan syönnin väheneminen voi olla suorassa yhteydessä lihansyönnin lisääntymiseen. Juuri siksi tälle nimenomaiselle asialle ei ole omaa sarakekohtaa veroilmoituksessa?

ON HARHAANJOHTAVAA puhua etätyöstä. Tosiasiasa työntekijän tulee etätyötä tehdessäänkin sijaita tiiviissä yhteydessä esimerkiksi työvälineenä käytettävään kannettavaan tietokoneeseen, jotta minkäänlainen työnteko

olisi ylipäätään mahdollista. Tämä asia on helppo todistaa käytännössä kokeilemalla vaikkapa lounasaikaan etäsyömistä.

”OLEN SUOMALAINEN”, totesi Kari Tapio jytähitissään yli kaksi vuosikymmentä sitten. Sittemmin laulusta on tullut osa suomalaisten kansallista itsetuntoa, mutta kapaleen parissa tunnelmoidessaan kuuntelijat sivuuttavat yleensä sen kummempitta pohdintoita sen täysin olemattoman tosiseikan, että iskelmän alkuperäisversiossa sen esittäjä Salvatore ”Toto” Cotugno lauloi itse asiassa olevansa italialainen. Mikäli EU-parlamentti haluaa alueellisen demokratian toteutumisen nimissä todella nostaa profiliaan kevään kuluvaan istuntokauden aikana, tämän epäkohdan tulisi eittämättä olla sen asialistan ehdottomassa kärjessä.

JOS TEILLÄ EI JOSKUS ole muuta tekemistä, miettikää miten Etelämantereen poikki taannoin hiihtänyt 33-vuotias brittinainen aikoo korjata aiheuttamansa vauriot.

Järjestä onnistunut kongressi Jyväskylässä!

Jyväskylä Convention Bureau auttaa kansainvälisen kokous-, konferenssi- tai kongressitapahtuman hankkimisessa Jyväskylään. Tarjoamme maksutonta ja puolueetonta asiantuntija-apua jo suunnitteluvaiheessa, mm. hakumenettelyssä ja hakuvaiheen markkinoinnissa.

Ota yhteyttä
Jyväskylä Convention Bureau
Jaana Ruponen, info@jcb.fi
+ 358 (0)400 629 863
Asemakatu 6
40100 Jyväskylä

Kuva: Jussi Peltonen

■ teksti Asta Ruodemäki, kuva Juha Mäkinen

Esiintyjäpankista vinkkejä tapahtumanjärjestäjälle

Niin ja tähän puheiden jälkeen voisi tulla jotain kulttuuriohjelmaa, kyllä sinä jotain keksit, eikös teidän poika soita pianoa ja tytär laula jossain kuorossa? Aina ei kuitenkaan omista sukulaisista tai tuttavista löydy tapahtumiin sopivia estraditaiteilijoita. Silloin kannattaa muistaa yliopiston kulttuuritoimikunnan esiintyjäpankki, joka on todellinen tapahtumanjärjestäjän ideapankki. Olipa kyse seminaarin iltajuhlasta, henkilöstön virkistyspäivästä tai väitöskaronkasta, pankista löytyy esiintyjä joka lähtöön.

Esiintyjäpankkiin ovat tiensä löytäneet useat paikalliset orkesterit, kuorot, bändit sekä tanssi- ja teatteriryhmät, joten tarjonta on todella laaja. Tapahtumajärjestäjän työtä helpottaakseen ryhmät ovat esittelyissään kuvanneet muun muassa toiveitaan esiintymispaikan suhteen ja tarvitaanko pukuhuonetta tai äänentoistoa. Esiintymispalkkioista sovitaan yleensä aina tapauskohtaisesti. Suurin osa ryhmistä koostuu yliopiston opiskelijoista, jolloin ryhmien kokoonpanoissa ja yhteyshenkilöissä voi tapahtua muutoksia, kun jäsenten valmistuminen hämmöttää tai töiden perässä muutetaan asuinpaikkaa. Esiintyjäpankin tietoja päivitetään ahkerasti ja esiintyjien kohdalle on merkitty milloin tiedot on viety pankkiin tai viimeksi päivitetty.

Jo useiden vuosien ajan kulttuuritoimikunta on järjestänyt aina keväällä ja syksyllä avoimen hakukierroksen yliopiston piirissä toimiville esiintyjäryhmille ja kulttuurintuottajille. Kyse ei ole Idols-tyyppisestä koe-esiintymistilaisuudesta, vaan ryhmät laativat kirjalliset hakemukset, joissa kertovat omasta osaamisestaan. Toimikunnan jäsenet tutustuvat hakuprosessin aikana muun muassa hakijoiden kotisivuihin, musiikkidemoihin ja käyvät mahdollisuuksien mukaan myös katsomassa heidän live-esiintymisiään. Hakijoiden joukosta valitaan parhaimmat ja kiinnostavimmat ryhmät, joiden tiedot viedään esiintyjäpankkiin.

Virkeä ja värikäs kulttuuritoiminta tuo iloa ja hyvinvointia koko yliopistoyhteisölle, joten uusia ryhmiä lisätään aina mielellään esiintyjäpankin tarjontaan. Kulttuuritoimikunnan hakukierroksista ilmoitetaan muun muassa toimikunnan nettisivuilla ja sähköpostilistoilla. Jos olet nähnyt jossain tilaisuudessa taidokkaan ja viihdyttävän esiintyjän, kannattaa vinkata esiintyjästä myös yliopiston kulttuuritoimikunnalle. ■

Kulttuuritoimikunnan ylläpitämä esiintyjäpankki löytyy osoitteesta www.jyu.fi/hallinto/toimikunnat/kulttuuritoimikunta/esiintyjapankki

Kulttuuritoimikunnan ylläpitämä esiintyjäpankki löytyy osoitteesta www.jyu.fi/hallinto/toimikunnat/kulttuuritoimikunta/esiintyjapankki

Riemukasta ja verbaalia haitarikifeä soittava Ralli-Olga (Saara ja Ulla Laukkanen) on yksi esimerkki esiintyjäpankin tarjonnasta. Ralli-Olga esiintyi viime syksynä Student Life -avajaistapahtumassa.

Jyväskylän yliopisto suomalaisyliopistojen kärkikaksikossa tieteen eurooppalaisessa verkkonäkyvyydessä

Jyväskylän yliopisto ylsi suomalaisyliopistojen kakkoseksi kansainvälisessä tieteen verkkonäkyvyyden The World Universities' ranking on the Web eli Webometrics-arvioinnissa.

– Tulos kannustaa. Olemme pitäneet paikkamme samalla, kun maailmanlaajuinen vertailtavien joukko koko ajan kasvaa, kertoo verkkotiedottaja **Tarja Vänskä-Kauhanen**.

Eurooppalaisia korkeakouluja Webometricsissa on yli 5000 ja maailmanlaajuisesti yli 12 000. Jyväskylän yliopisto on vuodesta 2008 alkaneen vertailuhistorian pysytellyt suomalaisyliopistojen kakkosena tai kolmosena. Suomalaiskolmikon muodostavat nyt (suluisia sijoitus maailman listalla) Helsingin yliopisto 23. (102), Jyväskylän yliopisto 105. (281) ja Turun yliopisto 133 (336).

Webometrics-arvioinnissa mittareina ovat koko, näkyvyys, dokumenttien monipuolisuus ja Google Scholar-palvelun akateemisen julkaisemisen tulokset.

Aineisto kootaan useiden hakuko-

neiden avulla. Vertailu ei järjestä yliopistoja akateemisen laadun perusteella, vaan kannustaa yliopistoja tutkimuksen avoimuuteen.

Uusi ulkoasu vuoden alusta

Www.jyu.fi -sivustolla käy kuukausittain noin 700 000 kävijää ja sivulähtöjä tehdään yli 2 miljoonaa kuukaudessa.

Vuoden alussa yliopiston sivusto sai uutta ilmettä sekä kuvallisia näyteikkunoita tutkimuksen ja opetuksen saavutuksiin. Pääsivusto kohdistaa nyt palvelunsa entistä selkeämmin tärkeille yleisöilleen.

– Yliopisto haluaa tavoittaa mahdollisimman laajasti eri kohderyhmänsä. Verkko on moderni väline kerrottavassa yliopiston toiminnasta ja aikaansaannoksista, rehtori **Aino Sallinen** toteaa.

Omat portaalinnsa löytävät niin opiskelupaikkaa kuin aikuiskoulutusmahdollisuuksia tai tutkimusyhteyksiä etsivät samoin kuin alumnit ja yritykset.

Uusin palveluportaaleista on Wol-

mar – yhteistyön ja sidosryhmätöiden palveluluukku, josta yliopiston kumppanit löytävät koulutus- ja tutkimuspalvelujen yhteydet. Wolmar sai nimensä monitoimimies, piirilääkäri Wolmar Schildtin (1810–1893) mukaan.

Opiskelijoiden ja henkilöstön portaalit ovat jatkossakin Isa ja Uno, ja niiden välityksellä hoidetaan yliopiston sisäinen viestintä.

Uno-henkilöstöportaali sai nimensä Jyväskylän seminaarin johtajana vaikuttaneen Suomen kansakoululaitoksen isäksikin nimetyn Uno Cygnaeuksen (1810–1888) mukaan.

Isa-opiskelijaportaali nimettiin Isa Aspin, Jyväskylän naisseminaarissa vuosina 1871–72 opiskelleen ja ensimmäisenä suomalaisena naisruoijinanakin pidetyn merkkihenkilön mukaan.

Uuden ulkoasun on suunnitellut jyväskylälainen Media Cabinet Oy.

<http://www.webometrics.info>

Rewriting History

Finnishness changes, as do the current conceptions of Finnishness from the past. The new Centre of Excellence called The History of a Society: Re-thinking Finland 1400–2000 questions the concept of Finnishness. The ambitious aim is to break the myths related to Finnishness and to rewrite Finnish history.

The Centre of Excellence is shared by the Universities of Jyväskylä and Tampere. It analyses the long-term changes of Finnish society in a comparative, international context. The University of Jyväskylä's Department of History and Ethnology is involved in the activities, and the vice-director of the CoE is Professor of Finnish History **Petri Karonen**. In addition, the subject of history at Åbo Akademi University is involved.

– There are quite many established conceptions about Finnish history that have to be re-examined, notes Professor **Jari Ojala**.

– History is often studied from a national starting point in Finland and elsewhere. Research at the Centre of Excellence examines Finnish history as a part of international development, which means we are in fact doing a service to Finnish society, he continues.

Over the centuries, wars have changed Finland and Finnishness dramatically.

– Wars have not only caused death and material losses, but they have also shaped the Finnish identity and contributed to the idea of "Finnishness", Ojala states.

Immediate and indirect conse-

quences of the wars are one of the research targets in the focus of the Centre of Excellence.

– Four different research groups are a part of the myth-breaking process: compositional, institutional, community, and world-view groups. The compositional group examines the development of social and economic structures in Finnish society. The institutional group studies the building of the state and the exercise of power in different forms. The community group, in turn, takes a look at the imagined communities and the myths behind them. How have communities been built, produced, named and torn down? Who have been members of the communities in different eras, and how have the borders been defined?

One example of the changing Finnishness is University Researcher **Outi Fingerroos's** study of the multicultural Finland and how one can become a Finn. For example, she is conducting a survey based on interviews with Somali immigrant families who reside in Finland.

– Their pathway to becoming Finnish "citizens" is an absurd process, linguistically and culturally, as the confrontations of different cultures are so complex.

The world-view group analyses the changes and stability of identities and worldviews in particular.

Each of the four groups includes researchers from the three Finnish universities, as well as top-ranking foreign academics.

PETTERI KIVIMÄKI

Wars have changed Finland and Finnishness dramatically. Professor Jari Ojala (left), University Researcher Outi Fingerroos and vice-director of the CoE Petri Karonen at a less dramatic snowball fight.

Matti Manninen appointed Rector of the University of Jyväskylä

The University of Jyväskylä Board elected Professor of Physics **Matti Manninen** Rector of the University. The new Rector's five-year term of office will begin on 1 August 2012, upon retirement of current Rector Aino Salminen.

Doctor of Technology Matti Manninen (born 1950) has acted as professor of applied physics at the University of Jyväskylä since 1997 and as Vice-Rector since 2010. His previous posts include associate professor at Helsinki University of Technology and visiting professor at Cornell University and the Universities of Copenhagen and Zürich. Within the University of Jyväskylä, Professor Manninen

has acted as dean at the Faculty of Mathematics and Science; and as head of the Department of Physics, the Nanoscience Center and the Center of Excellence in Nuclear and Condensed Matter Physics. He has also acted as a member of the University of Jyväskylä Board. In addition, Professor Manninen is Chair of the Board at Ellen and Artturi Nyyssönen Foundation and a board member of NOR-DITA, the Nordic Institute for Theoretical Physics.

HANNA-KAISA HÄMÄLÄINEN

Peerage of Science revolutionises scientific peer review

A group of biologists at the University of Jyväskylä has founded a new kind of social network service for scientific peer review. Founders **Janne-Tuomas Seppänen, Mikko Mönkkönen** and **Janne Kotiaho** hope that the service will transform the peer review system.

There has been much dissatisfaction with the current peer review system – reviewers receive no credit for their work and the process is very slow. Peerage of Science changes that. It is free for researchers and offers publishers a paid search of manuscripts, reviews, and quality indexes. Once a researcher is accepted as a member, he or she can choose which manuscripts to review. In turn, publishers can find the best manuscripts by using the appropriate service tools.

There are already over 500 researchers registered on the service. It has received a great deal of positive

feedback. The founders hope that in the future, all scientific peer review will be carried by this kind of service.

Peerage of Science is supported by the University of Jyväskylä and the University of Eastern Finland.

VIIVI KIVI

Professors Mikko Mönkkönen and Janne Kotiaho and Postdoctoral researcher Janne-Tuomas Seppänen.

Esittelemme tunnettuja Jyväskylän yliopistoon liittyviä henkilöitä.

Tapio Suominen

No, miltä nyt tuntuu?

Kuka olet ja mistä tulet?

Olen Tapio Suominen Tampereen Pispalasta.

Miksi juuri Jyväskylän liikunta-tieteellinen tiedekunta?

Lukioaikana alkoi kirkastua, että työ voisi löytyä urheilun saralta. Ensimmäiset kaksi vuotta pääaineeni oli liikuntabiologia, mutta usko alkoi hiipua tenttiessäni tuhatsivuista Guyton & Hallin Textbook of Medical Physiology -teosta. Vaihdoin pääaineen liikuntasosiologiaan ja sivuaineena opiskelin journalistiikkaa.

Mikä oli ensimmäinen oman alasi työpaikka?

Olin onnekas ja pääsin suoraan YLE:n urheilutoimitukseen, ensin kesätöihin ja vuonna 1989 vakituisen duuniin. Työnkuvani on kiitettävän monipuolinen: jalkapallon, yleisurheilun ja taitoluistelun selostusta, Urheiluruudun juontoja, kisastudioita, haastatteluja esimerkiksi hiihdon arvokisoissa ja satunnaisesti myös toimittajan perusduunia eli jutuntekoa. Jostain syystä koulunpenkille palaaminen ei enää kiinnostanut, vaikka opintojen roikkuminen välillä harmittaakin. Erityisesti vanhempiani...

Mikä työssäsi koukuttaa vielä vuosienkin jälkeen?

Kyllä se on työn monipuolisuus, rakkaus urheiluun ja loistavat duunikaverit. Myös mielenkiintoiset reissut ja tapahtumat jaksavat yhä pitää kipinää yllä.

Maistuuko reissutyö koskaan puulta?

Reissupäiviä tulee vuodessa noin

150, joten kieltämättä se toisinaan kyllästyttää, mutta useimmiten ei. Laskeskelin taannoin, että olen viettänyt yhteensä vuoden jääkiekon MM-kisoissa.

Mikä on mieleenpainuvuin urheilu-muistosi vuosien varrelta?

Barcelonan olympialaisten vuoden -92 koripallon finaalin selostaminen on jäänyt mieleen. Finaalissa pelasi silloin jenkkien alkuperäinen The Dream Team, joka koostui NBA-liigan ammattilaisistä. Myös Mika Myllylän olympiavoitto Naganossa 1998 ja samaan hengenvetoon Lahden dopingskandaalin lehdistötilaisuus 2001 ovat painuneet mieleen.

No miltä se tuntuu kysyä? Se ”no miltä nyt tuntuu”?

Välillä se tuntuu ikävältä, mutta kuuluu toimenkuvaan. ”No miltä nyt tuntuu?” on muuten mainio ky-

symys, koska siihen saa usein aidon ja tunteikkaan vastauksen.

Edellinen haastateltavamme laulaja Johanna Försti eli Jo Stance kysyy sinulta: Kenen kanssa lähtisit vaikka tältä istumalta viikon lomalle Madeiralle?

Tältä istumalta lähtisin Madeiralle Tiinan, Liisan, Minnan, Merjan, Miian tai Johannan kanssa tai ehkäpä kuitenkin vaimoni Birgitin kanssa.

Mitä kysyt seuraavalta haastateltavalta?

Utelen tietenkin elämän tarkoitusta. Sen jo tiedän, että elämä on suora lähetys, mutta sen tarkoitus?

Teksti Miia Kantola

Hotelli Milton

Viihdy ja nuku hyvin!

Hotelli Miltonin henkilökunta toivottaa Sinut lämpimästi tervetulleeksi tunnelmalliseen hotelliimme. Hotellimme ei kuulu ketjuihin vaan on ollut yksityisomistuksessa yli 40 vuotta.

Hotellin ilmapiiriä on rakennettu huolellisesti kotoisaksi ja viihtyisäksi. Kaikki huoneet ovat persoonallisia, viihtyisiä ja mukavia. Tervetuloa!

Hotelli Milton

Hannikaisenkatu 29, 40100 JYVÄSKYLÄ
Puhelin 014-3377 900
info@hotellimilton.com

www.hotellimilton.com